JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Râșcani)
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Kiev 3, MD-2068
Email: jrc@justice.md; Tel.: /+373 22/ 43-80-02
www.jc.instante.justice.md

Dosarul nr. 3-650/2024
2-24017240-12-3-13022024

CONSILIUL JUDECĂTORILOR REGISTRATURII CHIȘINĂU
Ieșire: 06-1-485
"23" februarie 2026

Curții Constituționale a Republicii Moldova,
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28
e-mail: secretariat@constcourt.md

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, Vă expediază copia încheierii nr. 3-650/2024 (2-24017240-12-3-13022024) din 20 februarie 2026 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul fiscal, în cauza de contencios administrativ înaintată de Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ înaintată de Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana împotriva Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Finanțelor, privind declararea nulității actelor administrative.

Anexe:
- Copia încheierii din 20 februarie 2026 pe 6 file;
- Copia cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 26 file;
- Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 43 file cu anexe pe 27 file;
- Copia cererii de chemare în judecată cu anexe pe 30 file

Judecătorul Ina Pruteanu

10:00
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 329
"26" 02 2026

Atenție! Judecătoria Chișinău are calitate de operator și prelucrează date cu caracter personal. Documentul conține date cu caracter personal, iar prelucrarea acestor date poate fi făcută doar în condițiile Legii nr.133 din 08 iulie 2011 cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

***in integrum* a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și a omisiunilor normative aferente, *in concreto* drepturile terților/persoanelor interesate direct și indirect afectați de actele SFS, restricționarea abuzivă a accesului la informațiile-probă în condițiile secretului fiscal contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal**

la incidență normativă prin omisiune și prin efect cu Constituția, în măsura în care Legiuitorul, prin formulări restrictive și lacunare, coroborate cu utilizarea **secretului fiscal** ca instrument de refuz absolut în practică (post-jurisprudență), permite instituirea unei **inadmisibilități practice** și blocarea examinării în fond a contestațiilor împotriva actelor și inacțiunilor Serviciului Fiscal de Stat, neutralizând controlul jurisdicțional efectiv și făcând iluzorii drepturile și garanțiile constituționale ale reclamanților, în special în situații în care legalitatea actului fiscal este contestată pe baza unei axe probatorii de **falsificare dovedită**, contrar art. **1 alin. (3), 4, 8, 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127** din Constituție, coroborat cu art. **6 și 13 CEDO** și art. **1 Protocolul nr. 1**,

fiind la caz aplicabilă *mutatis mutandis* jurisprudența Curții Constituționale constantă privind efectivitatea drepturilor și controlul omisiunilor normative, inclusiv raționamentele recente privind omisiunea legislativă (HCC nr. 11 din 23.09.2025), fiind justificată constatarea neconstituționalității prin efect și prin omisiune și restabilirea prevalenței drepturilor fundamentale asupra oricărei discreții administrative/judiciare,

și prevederile imperative ale **Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a instui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare,**

INCLUSIV CU SESIZAREA <u>DIN OFICIU</u> A CURȚII CONSTITUȚIONALE
întru cercetarea transpunerii prevederilor supreme ale Acordului de Asociere în Codul fiscal și legile conexe și alinierii cu Acordul de Asociere a întregului cadrul normativ național fiscal

A. Autorii excepției de neconstituționalitate

A.1. Avocatul Anatolie CEACHIR

1. Nume: ANATOLIE
2. Prenume: CEACHIR

A.1. Persoană fizică

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: PAVEL

5. Reprezentant: *pro se*

A.1. Persoană fizică

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ALA

5. Reprezentant: *pro se*

A.3. Instanța de judecată

1. **Judecătoria Chișinău, Sediul Râșcani**
2. **Judecător: Ina PRUTEANU**
4. str.Kiev 3, mun. Chișinău 2068, MD-2068
5. Telefon: 022 445 317

Dosarul civil nr. 3-650/2024
PIGD 2-24017240-12-3-13022024

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

1. Ab initio, atragem atenția Înaltei Curți că prezenta excepție de neconstituționalitate este ridicată într-un context procedural de contencios administrativ fiscal care, prin complexitatea sa și prin intersecția dintre drepturi patrimoniale, acces la probă și **obstacolele create de regimul secretului fiscal**, nu poate fi redus la o simplă dispută între contribuabil și autoritate. **Cazul dedus judecății instanței de drept comun implică, simultan,**

   (i) legalitatea și integritatea unei facturi fiscale a SRL "Penomet Grup" cu efectele patrimoniale reale, vii și efective, document ce constituie proprietate a SRL "Penomet Grup" și simultan constituie **titlu de drept asupra creanțelor nerecuperate în sensul art. 1 Protocol 1 CEDO**;

   (ii) conduite administrative ale SFS ce au produs modificări/efecte asupra situației financiar-fiscale, ce au adus risc de vătămare drepturilor patrimomiale reale ale SRL "Penomet Grup" și administratorului fondator Gherman Ion, **inter alia drepturile Statului la colectarea taxelor și impozitelor conform art. 18 lit. n), o) Cod fiscal,** dar și asupra revizuienților cauzei penale nr.2008030943, pendinte din 26.04.2021;

   (iii) refuzuri și bariere procedurale de acces de judecare pe fond materializate inclusiv prin Referința SFS întemeiate pe **noțiunea de "secret fiscal" abuziv și contrar raționamentelor Curții Constituționale din HCC nr. 24 din 10.08.2021, și a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova;**

   (iv) o axă probatorie penală privind **documente primare (de ordin fiscal-contabile) dovedite falsificate (art. 361 Cod penal, produs al infracțiunii)**, axă care reclamă în mod obiectiv examinarea în fond și decontaminarea actelor ilicite de control executate de SFS, **obligațiune imperativă de reglementare normativă în Codul Fiscal ce rezidă și în art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte**

2. Totodată excepție de neconstituționalitate este ridicată într-un context procedural de contencios administrativ fiscal care, prin complexitatea sa și prin intersecția dintre drepturi patrimoniale, **acces la probă pentru procedura de revizuire a dosarului nr. 2008030943** și obstacolele create de regimul secretului fiscal prin aplicare de către SFS **contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021**, nu poate fi redus la o simplă dispută între contribuabil și autoritate.
3. În același timp, cazul este caracterizat de existența a **două dosare pendinte** pe rol impotriva acțiunilor ilegale ale autorității SFS, la fel în contextual de o tentativă a SFS de conexare sub pretextul identității, de respingere a conexării de către instanță, de retransmiterea dosarului inițial către judecătorul care l-a gestionat anterior și, în final, de faptul că într-un dosar conex excepția a fost ridicată prin încheiere, raționamente pertinente și prezentei spețe, **însă instanța a procedat la o examinare din oficiu a constituționalității secretului fiscal, substituind Curtea Constituțională**, fiind prezente argumente de novitiate, **ceea ce a afectat dreptul de acces la Curtea Constituțională și a impus reiterarea în prezenta sesizare a examenului constitutional repetat pe latura „secretului fiscal" și modul în care aceasta este folosită abuziv de SFS contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021,** dat fiind că, inclusiv după intervenții jurisprudențiale, **practica abuzivă a SFS persist delimitând raționamentele imperative ale Înaltei Curți la simple recomandări, pe care SFS le încalcă fără careva urmări și consecințe legale**
4. Totodată este ridicată spre examen constituțional **ca fiind neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal, comise de către directorul SRL Elvitis Com, Vutcărău Vasile, comitent al infracțiunii.**
5. În acest sens este relevantă și **Decizia irevocabilă din 18.07.2025 (dosar nr. 10r-1352.24)** privind cauza procurorului Olarescu, anexată pentru a documenta hotărârea Colegiului Penal de transfer a răspunderii pe falsificarea actelor comitenților infracțiunii de falsificare, i.e. **Vutcărau Vasile (SRL"Elvitis Com") și Focșa Iurie, (SRL"Forus Grup")**– coautorii la falsificarea ***Act de primire predare din 28.12.2008 în sumă de 595 899.14 lei***.

6. **Contrar stabilirii infracțiunii de falsificare a *Act de primire predare din 28.12.2008 în sumă de 595 899.14 lei* în cauza penală nr. 2017030188 și contrar Deciziei irevocabile din 18.07.2025 (dosar nr. 10r-1352.24) a Colegiului penal al Cuții de Apel Centru, executorii conform art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală – SFS a pus acest falsificat, produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal – la baza actelor sale, în calitate de act veridic, și a derivatelor din acesta (fructul pomului otrăvit), acte ilegale ce vizează drepturile patrimoniale ale SRL Penomet Grup și Gherman Ion în mod direct, și familia în mod indirect.**

7. Respectiv, cauza pendinte se înscrie în contextul unei acțiuni de contencios administrativ fiscal inițiate de reclamanți împotriva autorităților fiscale, în vederea declarării de către instanță a ilegalității actelor și refuzurilor SFS, inclusiv a conduitei prin care SFS a produs efecte asupra unei facturi fiscale și a situației fiscale a entității reclamante. În centrul litigiului se află **Factura fiscală Seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005**, cu **valoarea totală de 2.592.709,61 lei** și **TVA aferent de 432.118,27 lei achitat de SRL"Penomet Grup" (Gherman Ion)** în Bugetul Statului în 12/2005 și a impozitelor aferente facturii fiscale, la fel achitate în Bugetul de Stat (approx. 160 000.00 lei) și modificările operate de SFS la aceasta în temeiul unui **act falsificat *Act de primire predare din 28.12.2008 în sumă de 595 899.14 lei*, falsificat de către directorul SRL"Elvitis Com", stabilit în cadrul procedurilor penale ca fiind produs al infracțiunii de falsificare (art. 361 Cod penal)**. Prin urmare, atunci când SFS cere instanței ca actele ilegale ale SFS să rămână în zona formală a „secretului fiscal" și a „lipsei calității procesuale a reclamanților", **pîrîtul solicită, în realitate, ca instanța să confere opacitate adevărului juridic și tăinuirea falsului și să ignore tocmai elementul care impune examinarea pe fond: falsul dovedit** și efectele sale asupra legalității actelor fiscale ulterioare, asupra drepturilor patrimoniale derivate, dar și asupra **procedurii pendinte de revizuire a dosarului nr. 2008030943**, care privește direct drepturile SRL Penomet Grup și ale lui Gherman Ion, dar și ale familiei lui Gherman Ion.

8. Totodată, interesul procesual este consolidat de faptul că, în ipoteza menținerii efectelor actelor SFS fără judecată pe fond și fără acces la probă, se ajunge inevitabil la o consecință de reparare patrimonială: **Statul ar ajunge să păstreze sume încasate (TVA și efecte fiscale conexe) în timp ce contribuabilul ar rămâne capturat într-un cerc procedural în care patrimoniul îi este afectat, dar nu poate obține o verificare judiciară reală, tocmai din cauza formulelor restrictive și a omisiunilor de reglementare**. Aceasta este rațiunea pentru care interesul reclamanților nu este nici ipotetic, nici abstract, ci determinat de efectele juridice și patrimoniale produse deja și de imposibilitatea practică de a obține judecata în fond în lipsa controlului de constituționalitate, **nemaivorbind de faptul că modificările de SFS au fost întemeiate pe falsificate, fapt ce viciază deja și procedura de revizuire a dosarului nr. 2008030943.**

9. Or, în același registru, **reclamanții subliniază că factura fiscală vizată nu este un act „controversat" în sensul unei simple afirmații unilaterale,** ci este un act official, titlu de proprietate în sensul art. 1 Protocol 1 CEDO, a cărei existență, integritate și legalitate nu sunt simple afirmații, ci se fundamentează pe verificări expertizate judiciare efectuate în cadrul dosarului penal nr. **2016978068, gestionat de C.N.A. sub conducerea Procuraturii Anticorupție, fiind un document legal de ordin fiscal-contabil care își găsește temeinicia în verificări contabile judiciare realizate în cadrul unei cauze penale distincte, instrumentată de organe specializate. Or, în cadrul dosarului penal nr. 2016978068,** gestionat de **C.N.A.** sub conducerea **Procuraturii Anticorupție**, raporturile economice relevante au fost supuse unei verificări expertizate contabile în comisie, în coraport între **SRL „Elvitis Com"** și **SRL „Penomet Grup"**, fiind emise rapoarte de expertiză judiciar-contabilă care atestă caracterul verificat, evaluat și expertizat al relațiilor economice și al evidențelor contabile aferente. În mod concret, în cauza penală indicată au fost emise următoarele rapoarte, în exactitatea denumirilor și a formulărilor lor:

1. **Raport de expertiză judiciar-contabilă în comisie Nr. 139, Nr. 26 din 28 aprilie 2017**, executat de către experții judiciari contabili **A. Tomșa** și **A. Budeanu** din cadrul **Centrului Național de Anticorupție al Republicii Moldova**, în cadrul cauzei penale nr. **2016978068** aflate în gestiunea **Procuraturii Anticorupție**.
2. **Raportul de expertiză judiciar-contabilă în comisie Nr. 10/202 din 24 februarie 2017**, dispus expertului judiciar contabil **A. Șevciuc** al **Biroului de Expertize „CREDIBILITATE"** și expertului judiciar contabil **A. Budeanu** din cadrul **C.N.A.**, în cadrul cauzei penale nr. **2016978068**, sub conducerea **Procuraturii Anticorupție**.

10. **Relevanța acestor rapoarte de expertiză în comisie, pentru prezenta cauză, este una directă și determinativă: ele demonstrează că raporturile economice dintre entitățile implicate și evidențele contabile corespunzătoare au fost supuse unui control de specialitate, independent de disputa fiscală curentă, într-un cadru procesual penal în care standardul de rigoare probatorie este în mod inerent ridicat, iar constatările experților judiciari au vocația de a confirma existența și reflectarea contabilă a operațiunilor economice, inclusiv a documentelor justificative, a corespondenței dintre evidențe și realitatea contabilă și a corectitudinii înregistrărilor.** Prin urmare, factura fiscală nu poate fi tratată ca un simplu instrument formal pe care autoritatea fiscală îl poate „modela" administrativ, în lipsa unui control judiciar efectiv; dimpotrivă, ea se află în sfera unui ansamblu probator deja supus verificărilor judiciare contabile și nu poate fi neutralizată printr-o referință administrativă, prin invocarea secretului fiscal sau printr-o teză de inadmisibilitate formală.
11. Subsidiar, reclamanții au adus DOVEZI CONCLUDENTE că **din această factură fiscală derivă consecințe patrimoniale efective. Totodată au fost aduse dovezi că SRL „Penomet Grup" a suportat sarcina fiscală aferentă**, inclusiv prin achitarea **TVA către bugetul public și achitarea impozitelor aferente** (inclusiv impozitul pe venit/profit), fapt care exclude orice interpretare conform căreia careva drepturi ale reclamanților nu ar fi fost vizate sau afectate de prezentul litigiu.
12. **Or, în mod logic și juridic, orice act sau conduită administrativă a SFS care afectează valabilitatea, recunoașterea sau parametrii acestei facturi, precum și orice refuz de a furniza informațiile necesare apărării, produce o atingere directă a patrimoniului și a securității juridice fiscale,** cu efecte în timp, inclusiv sub aspectul obligațiilor eventuale de restituire și recalculare în ipoteza menținerii unei situații nelegale.
13. **Cu toate acestea, Serviciul Fiscal de Stat, prin anularea Facturii fiscale seria BA nr.0652421 din 30.12.2005 în suma de 2'592'709,61 lei, inclusiv TVA 432 118,27 lei emisă de SRL"Penomet Grup" cu intervenția de recalcul a sumei TVA-lui din factura fiscală vizată în baza falsificatului *Act de primire predare din 28.12.2008 în sumă de 595 899.14 lei* falsificat** între SRL „Elvitis Com" și terțul SRL „Forsu Grup" în privința bunurilor ce aparțin cu dreprul de proprietate SRL"Penomet Grup - " **nu doar și-a depășit atribuțiile acordate prin lege organică, dar și a încălcat drepturile titularului SRL"Penomet Grup" asupra creanțelor izvorâte din factura fiscală emisă legal, la care SFS abuziv a admis modificări ilegale si unilaterale strict la beneficiarul SRL "Elvitis Com", fără a ține cont de drepturile patrimoniale și fiscale ale SRL "Penomet Grup" și succesorilor de drept ale entității juridice, prin actele sale emise, fiind astfel încălcate.**
14. În cadrul prezentei sesizări se impune a fi reținut că intervențiile contestate ale autorității fiscale nu privesc o situație abstractă, ci ating în mod direct **drepturile patrimoniale ale entității SRL „Penomet Grup"**, în calitate de actor economic legat de raporturile fiscale consolidate izvorâte din **Factura fiscală Seria BA nr.0652421 din 30.12.2005**, precum și ale succesorilor/posesorilor legitimi ai drepturilor materiale derivate din aceasta. În particular, din moment ce, în temeiul operațiunilor reflectate prin factura fiscală, **taxa pe valoarea adăugată și impozitele aferente** au fost **calculate, declarate și integral achitate în Bugetul de Stat încă din anul 2005**, orice ingerință ulterioară care ar produce efecte de „anulare", „modificare" ori de negare a consecințelor fiscale consolidate generează, ipso facto, un drept patrimonial corelativ, distinct și exigibil: **dreptul SRL „Penomet Grup" de a pretinde restituirea sumelor achitate**, în măsura în care statul ar menține ori ar consolida o situație juridică fiscală contrară realității economice și cadrului probatoriu verificat.
15. Această dimensiune patrimonială este esențială pentru calificarea constituțională a cauzei: **nu discutăm doar despre acces la informație sau despre un conflict administrativ, ci despre faptul că, prin efectul combinat al „secretului fiscal", al limitărilor de contestare și al omisiunilor normative**, reclamanții sunt privați de posibilitatea de a proteja și valorifica **drepturile patrimoniale ale SRL „Penomet Grup" (emitentul facturii fiscale și titularul raporturilor fiscale aferente), respectiv ale succesorilor de drepturi materiale – inclusiv drepturile de restituire a taxelor și impozitelor calculate și integral achitate în Bugetul Statului încă din anul 2005.** În consecință, orice blocaj normativ care împiedică examinarea în fond a legalității intervențiilor fiscale și a efectelor acestora asupra raporturilor consolidate afectează nu doar un interes procedural, ci **însuși nucleul protecției proprietății și al încrederii legitime**, întrucât statul ar ajunge să păstreze, fără control jurisdicțional efectiv, prestații fiscale executate de contribuabil în baza unei operațiuni fiscale recunoscute la momentul efectuării ei, dar ulterior plasate într-o zonă de incertitudine prin acte și refuzuri administrative.

16. Prin urmare, se conturează cert, că **SFS la emiterea actelor invocate spre anulare** intergrală a încălcat grav Legislația normativă în vigoare, fapt ce adus direct șa încălcarea flagrantă a următoarelor drepturi ale SRL"Penomet Grup" și succesorilor de drept a acestei persoane juridice, și anume:

- **Drepturile patrimoniale ale entității juridice SRL "Penomet Grup" și a investitorului Gherman Ion garantate de art. 46 și art. 127 din Constituție precum și de art. 1 Protocol nr. 1 CEDO**
- **Inclusiv drepturile patrimoniale ale entității SRL "Penomet Grup" (emitentul facturii fiscale și succesorilor de drepturi materiale – de restituire a taxelor și impozitelor calculate și integral achitate în Bugetul Statului încă din a.2005.**
- **Interdicția penală impusă de art. 361 Cod penal,**
- **Interdicția penală la art. 467 Cod de Procedură Penală** în privința **falsificatului** ***Act de primire-predare din 28 decembrie 2008 în mun.Chișinău în sumă de*** **595'899,14 lei,**
- **Interdicția penală la art. 313 alin. (6) Cod de Procedură Penală** în privința **falsificatului** ***Act de primire-predare din 28 decembrie 2008 în mun.Chișinău în sumă de*** **595'899,14 lei,**
- art. 214 alin. (3), (5) **Cod fiscal,**
- **art. 102 alin. (10) Cod fiscal,**
- art.188 Cod fiscal alin. (4) lit. b) și c),
- art. 19 alin. (1) și (2) in coraborare cu art.3, art.19 la alin.(6), (13), art. 20 alin. (1) lit. a) și art. 42 alin. (2) a Legii contabilităţii Nr. 113 din 27-04-2007 (în vigoare la momentul întreprinderii acțiunilor ilicite atât de conducerea SRLElvitis Com cât și de inspectori
- a prevederilor la art. 58 din Regulamentul privind inventarierea aprobat prin Ordinul nr.27 din 28.04.2004 al Ministerului Finantelor RM, art. 24 *"Inventarierea patrimoniului"* a Legii contabilitatii № 113 din 27-04-2007, **art 24** alin. (1) a LEGII contabilităţii Nr. 113 din 27-04-2007, dar și art. 39 alin. (1), art. 40 lit. b), k) a LEGII Nr. 426 din 04-04-1995 **contabilităţii** în vigoare la momentul întreprinderii acțiunilor ilicite atât de conducerea SRL"Elvitis Com" cât și de inspectorii SFS.

17. **Drept urmare și consecință este adusă atingere următoarelor drepturi fundamentale garantate de Constituție și Convenție, atât ale SRL "Penomet Grup" și Gherman Ion, fondator/investitor/director, cât și ale membrilor familiei lui Gherman Ion – Gherman Ala (soția) și Gherman Pavel (feciorul, unicul succesor de drepturi morale și materiale):**

- **Dreptul la acces efectiv la justiție** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la un remediu efectiv** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 13 CEDO**
- **Dreptul la apărare (inclusiv acces la probă și la materialele relevante)** garantat de **art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la informare și la cunoașterea drepturilor/obligațiilor, exigența calității legii** garantat de **art. 23 Constituție** (coroborat cu art. 1 alin. (3), art. 7 Constituție)
- **Dreptul de acces la informație** garantat de **art. 34 Constituție** (în dimensiunea sa funcțională: informație-probă pentru un litigiu)
- **Dreptul la protecția proprietății și a încrederii legitime** garantat de **art. 46 și art. 127 Constituție** și **art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO**
- **Dreptul la egalitate și nediscriminare procedurală / egalitatea armelor** garantat de **art. 16, art. 20, art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la securitate juridică și finalitate (componentă a statului de drept)** derivat din **art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție**, coroborat cu exigențele **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la buna administrare a justiției și la protecția efectivă împotriva arbitrariului** derivat din **art. 1 alin. (3), art. 20, art. 23 Constituție** și standardele **CEDO** privind „practic și efectiv"
- **Garanția constituțională a restrângerii proporționale a drepturilor** garantată de **art. 54 Constituție**, prin prisma testului de legalitate, scop legitim, necessitate și proporționalitate stricto sensu.
- **Dreptul la contestația în judecată a actelor ilegale și vătămătoare a autorităților publice, inclusiv SFS, garantat de art. 53 din Constituție.**

18. Tot odată, la prezenta speță se impune a fi accentuat că ingerința nu este una „neutră" sau pur teoretică: **în ipoteza – chiar ipotetică – în care efectele operate de SFS asupra facturii fiscale ar fi menținute și consolidate**, consecința juridică patrimonială apare imediat și inevitabil în sarcina Statului, sub forma **obligației de restituire** a prestațiilor fiscale deja executate de contribuabil SRLPenomert Grup încă din a.2025.
19. Mai exact, din moment ce, în temeiul operațiunilor reflectate prin factura fiscală vizată, **TVA-ul și impozitele aferente au fost calculate, declarate și integral achitate în Bugetul de Stat încă din anul 2005 de cătreSRL"Penomet Grup"**, menținerea efectelor SFS care ar nega ori ar „desface" retroactiv temeiul fiscal al acestor prestații generează, **ipso jure, obligația statului de a restitui sumele corespunzătoare TVA și tuturor impozitelor achitate**, iar această obligație nu poate fi una nominală sau formală, ci trebuie să includă **calculul integral până la data executării efective, respectiv actualizarea/compensarea pentru perioada în care Statul R.Moldova a reținut și a utilizat acele sume, întrucât altfel restituirea ar fi iluzorie și ar perpetua o ingerință patrimonială nejustificată.**
20. **Totodată, urmează a ține cont de faptul, că în temeiul facturii fiscale recepționate și reflectată în evidența contabilă, beneficiarul SRL"Elvitis Com" a depus Declarația privind TVA pentru L.12/2005 prin care a legalizat operațiunea economico- fiscală și a trecut în cont suma TVA - 432 118,27 lei care ulterior pe parcursul anului 2006 a diminuat-o din vînzări efectuate - suma care ar urma intergal (și nu parțial !) de restabilit spre achitarea Statului din L.12/2005 în contabilitatea SRL"Elvitis Com" de către SFS pentru a restabili echitatea între doi agenți economici vizați în litigiul prezent.**
21. Or, SFS ilegal și neîntemeiat a operat la controlul efectuat prin anularea parțială a facturii fiscale emise legal, cu încălcarea **principiul echității fiscale** între cei doi agenți economici vizați în litigiul present ce echivalează cu o consolidare a unui beneficiu nejustificat pentru SRL"Elvitis Com" pe de o parte, și cu pierderi financiare în proporții deosebit de mari pentru SRL"Penomet Grup" pe de altă parte, respectiv cu o denaturare a principiului tratamentului egal și al disciplinei fiscale.
22. Or, în centrul cauzei se află o realitate patrimonială precisă, verificabilă și deja consumată în plan fiscal: **Factura fiscală Seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005**, document fiscal integral, utilizat în raporturile economico-financiare dintre SRL „Penomet Grup" și SRL „Elvitis Com". Această factură nu este o simplă „informație" sau o „dată" susceptibilă de relativizare administrativă, ci constituie un **titlu fiscal** și un reper patrimonial din care decurg drepturi și obligații: dreptul de creanță, dreptul la probă, dreptul la stabilitatea situației fiscale, precum și dreptul la apărare efectivă a unui patrimoniu deja afectat prin plăți către bugetul public.
23. **Valoarea facturii este una totală și integrală, iar nu o construcție fragmentată.** În actele cauzei, această factură figurează cu **valoarea totală de 2.592.709,61 lei**, iar **TVA aferent constituie 432.118,27 lei**. Elementul determinant, care face imposibilă tratarea litigiului ca „teoretic", este că **SRL „Penomet Grup" a suportat efectiv sarcina fiscală**: TVA a fost calculată, declarată și achitată la buget, iar în mod concomitent **a fost achitat și impozitul pe venit/profit aferent operațiunii**, ceea ce înseamnă că Statul a încasat venituri bugetare concrete, iar contribuabilul a intrat într-o poziție juridică consolidată, protejată de principiile securității juridice, legalității fiscale și protecției proprietății.
24. Mai mult, în această cauză nu poate fi admisă nici măcar insinuarea unei „nelegalități" a facturii, pentru un motiv obiectiv și decisiv: **legalitatea și coerența contabilă a raporturilor SRL „Elvitis Com" – SRL „Penomet Grup", inclusiv documentele fiscale și primare aferente, au fost supuse verificării prin expertize judiciare economico-contabile**, dispuse și efectuate în cadrul **dosarului penal nr. 2016978068**, gestionat de **C.N.A.** sub conducerea **Procuraturii Anticorupție**, în cadrul căruia au fost emise rapoarte de expertiză judiciar-contabilă în comisie învederate supra și anume **Raport de expertiză judiciar-contabilă în comisie nr. 139, nr. 26 din 28 aprilie 2017 și Raport de expertiză judiciar-contabilă în comisie nr. 10/202 din 24 februarie 2017.**
25. Acest set probator are o semnificație dublă: pe de o parte, confirmă că factura fiscală și raporturile economice aferente au fost supuse unui filtru expertal specializat, în condiții de procedură penală, deci cu standard de rigurozitate și responsabilitate profesională sporită; pe de altă parte, **neutralizează orice încercare de a reduce disputa la o „apreciere" administrativă discreționară.** În termeni constituționali, aceasta înseamnă că, odată ce există o bază expertală care confirmă cadrul factologic și contabil, **blocarea accesului la examinarea în fond prin instrumente de „inadmisibilitate practică"** (secret fiscal utilizat ca scut absolut, restrângerea artificială a calității procesuale la art. 267 alin. (1), omisiunea de a reglementa drepturile terților afectați și mecanismele de apărare în ipoteze de fals) devine nu doar un incident procedural, ci o problemă de protecție efectivă a drepturilor.

26. În plus, trebuie reținut un element patrimonial imposibil de ignorat: **din factura fiscală rezultă nu doar drepturi ale contribuabilului, ci și efecte bugetare deja consolidate**, fiindcă Statul a încasat TVA și impozit pe venit/profit aferent operațiunii. În ipoteza în care autoritatea fiscală ar menține, fie și implicit, efecte de „neutralizare"/„anulare"/„diminuare" a facturii, fără un mecanism efectiv de control judiciar pe fond și fără acces la informație/probă, consecința logică este una de reparare: **Statul ar ajunge să păstreze sume încasate fără baza juridică corectă**, iar contribuabilul ar rămâne capturat într-un cerc procedural, în care dreptul său patrimonial este afectat, dar nu poate fi apărat efectiv din cauza unor formule normative restrictive și a omisiunilor de reglementare.

27. În mod suplimentar, interesul procesual al reclamanților este întărit de un element factual-juridic care nu poate fi relativizat prin formule administrative: în prezenta cauză nu ne aflăm în prezența unei simple neînțelegeri privind interpretarea unui text fiscal, ci în prezența unor **operațiuni intervenționiste ILEGALE și NEPERMISE DE LEGE ale Serviciului Fiscal de Stat asupra unei facturi fiscale concrete**, operațiuni pe care autoritatea nu le poate transforma, printr-o „referință" sau prin invocarea secretului fiscal, într-un teritoriu de netrecut pentru instanță. **SRL „Penomet Grup" este titularul facturii fiscale Seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005**, cu valoare totală **2.592.709,61 lei**, inclusiv **TVA 432.118,27 lei**, iar din această factură rezultă consecințe fiscale reale și deja consumate: **TVA a fost calculată, declarată și achitată la buget**, iar tranzacția a generat concomitent și efecte de impozitare (inclusiv impozit pe venit/profit), ceea ce înseamnă că Statul a încasat venituri bugetare concrete, iar contribuabilul a intrat într-o poziție juridică consolidată, protejată de principiile securității juridice și ale protecției proprietății.

28. **Or și potrivit recunoașterii oficiale de către Ministrul Finanțelor, prin răspunsul din 26.02.2024 nr. 15/1-03/42/316 La nr. CEB-04 nr.21 din 05.02.2024 – Ministrul a recunoscut că anularea facturilor fiscale nu intra în competența Serviciului Fiscal de Stat, respectiv careva acțiuni ale SFS împotriva facturii SRL"Penomet Grup", executate în clandestine – sunt ilegale și vătămătoare, iar tentative SFS de a bloca examenul încălcărilor abusive comise de angajații SFS - constituie o violare complexă a multiplelor drepturi constituționale atât ale SRL"Penomet Grup", cât și a administratorului fondator Gherman Ion, și în egală măsură a revizuienților dosarului nr. 2008030943, soției și feciorului, care sunt și succesori de drepturi patrimoniale și respectiv invocă drepturi reale vătămate prin acțiuni ilegale comise de autoritate.**

29. Or, în această ecuație, nu doar legalitatea facturii este relevantă, ci și faptul că **asupra acesteia s-au operat modificări/efecte administrative ilegale**, prin conduita SFS, care au schimbat poziția juridică financiar-fiscală a titularului și au generat consecințe patrimoniale și probatorii directe. **Este inadmisibil ca autoritatea fiscală să pretindă, pe de o parte, că are libertatea de a interveni asupra efectelor juridice ale unei facturi fiscale (producând consecințe patrimoniale), iar pe de altă parte să invoceze secretul fiscal și formule restrictive pentru a împiedica orice verificare judiciară în fond**, inclusiv verificarea legalității operațiunilor efectuate și a temeiurilor lor. Într-un stat de drept, orice intervenție a autorității asupra unei situații fiscale consolidate trebuie să fie controlabilă jurisdicțional, iar controlul nu poate fi transformat într-o aparență prin mecanisme care taie simultan proba, calitatea procesuală și finalitatea remedială.

30. Mai mult, în circumstanțele prezentei cauze, aceste intervenții asupra facturii nu sunt doar un incident fiscal izolat, ci constituie și un element cu valoare probatorie în ansamblul disputelor juridice conexe, inclusiv pentru proceduri pendinte în care **proba și integritatea actelor** sunt decisive. În măsura în care intervențiile SFS asupra facturii și asupra documentelor aferente sunt invocate ca probe și în proceduri judiciare paralele (inclusiv revizuire), blocarea accesului la informație-probă și la control pe fond capătă o dimensiune și mai gravă: nu se mai restrânge doar posibilitatea de a contesta un act administrativ, ci se **afectează însăși capacitatea reclamanților de a-și exercita dreptul la probă și la apărare într-un sens complet**, adică de a demonstra legalitatea raporturilor economice, autenticitatea actelor, traseul intervențiilor administrative și consecințele lor.

31. **În prezenta cauză, Referința Serviciului Fiscal de Stat nu are rolul funcțional firesc al unui act de poziție care ar clarifica situația de fapt și ar contribui la stabilirea adevărului fiscal sub control judiciar.** Dimpotrivă, ea operează ca un mecanism de **preîncadrare procedurală**, conceput astfel încât litigiul să fie împins din zona examinării pe fond în zona respingerii formale. Această funcție a referinței este esențială pentru excepția de neconstituționalitate: nu contestăm doar o opinie administrativă, ci demonstrăm că, în virtutea unui cadru normativ lacunar și permisiv, o asemenea referință poate produce consecințe de blocaj, transformând drepturile constituționale în drepturi declarative.

32. Structura tipică a instrumentului de inadmisibilitate practică, așa cum reiese din conduita SFS și din actele anexate, este următoarea: mai întâi, se invocă **secretul fiscal** ca interdicție generală de comunicare a informațiilor, în special a celor necesare pentru a proba ilegalitatea actelor fiscale și pentru a demonstra legătura dintre actele SFS și documentele primare dovedite falsificate; apoi, se invocă **art. 267 alin. (1) Cod fiscal** pentru a restrânge artificial calitatea de contestare la un cerc îngust, stabilit formal de autoritate, ignorând faptul că există persoane și entități care sunt afectate patrimonial și juridic de efectele actelor fiscale; ulterior, se invocă sau se prezumă un cadru de tip **art. 214 alin. (6) Cod fiscal** pentru a legitima menținerea procedurii în parametri administrativi fără o finalitate remedială, evitând întrebarea centrală: cum poate fi menținut un act fiscal atunci când suportul său probator este contaminat de **produsul infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal**. În final, referința se închide într-o concluzie care, în termeni juridici, este echivalentă cu o propoziție de blocaj: „nu se poate examina fondul din cauza secretului fiscal / lipsei calității / limitelor legii".

33. Această arhitectură este incompatibilă cu rolul instanței într-un stat de drept, însă adevărata problemă – cea care justifică sesizarea Curții Constituționale – este că **legea, în forma actuală, permite această arhitectură**, adică oferă autorității fiscale posibilitatea de a se auto-imuniza față de controlul pe fond. Într-o cauză în care există o factură fiscală concretă, cu valori determinate, în care contribuabilul a achitat TVA și impozit pe venit/profit, și în care raporturile economico-financiare au fost supuse verificării expertizate judiciare, nu poate exista un regim legal care să accepte că autoritatea fiscală poate împiedica accesul la probă și poate elimina contestarea prin filtre procedurale rigide. Cu toate acestea, referința SFS este posibilă și eficientă tocmai pentru că **Codul fiscal este lacunar**: el nu prevede garanții suficiente pentru accesul la probă în litigiul fiscal, nu reglementează în mod expres drepturile terților/vizaților indirect, și nu instituie un mecanism obligatoriu de remediere în ipoteza falsului probator.

34. **Această nuanță evidențiată este determinantă pentru analiza constituțională: în lipsa unui control jurisdicțional efectiv asupra actelor SFS și în lipsa posibilității reale de examinare în fond, reclamanții sunt plasați într-o situație în care Statul poate produce efecte asupra raporturilor fiscale consolidate și poate menține, fără remediu efectiv, un beneficiu patrimonial derivat din sume achitate și utilizate de Stat, ceea ce angajează direct protecția proprietății și a încrederii legitime, în sensul art. 46 și art. 127 Constituție, coroborat cu art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO.**

35. Simultan, precum argumentat în temeiul Legii, **de către funcționarii ai SFS, în mod ilegal SRL "Elvitis Com" a fost exonerat de plata obligatorie în Bugetul de Stat a sumei de 1 014 036.00 lei, în conformitate cu prevederile la art.18 lit.n), art. 15, art. 228, art. 261 alin. (5) din Codul fiscal, ..SRL"Elvitis Com", astfel fiind exonerat de răspundere penală conform art. 244 Cod penal *Evaziunea fiscală*, <u>iar Bugetul de Stat prejudiciat cu suma de 1 014 036.00 lei.</u>**

36. **Or, totodată, și prin ignorarea prevederilor imperative ale <u>art.18 lit.n), art 15, art. 228, art. 261 alin.(5) Cod fiscal</u>, de către inspectorii SFS în privința SRL „Elvitis Com", entitate supusă controlului fiscal, pe faptul nereflectării în contabilitate a** *Titlului executoriu din 25.06.2013 în sumă totală de 2'522'147,50 lei,* compus din :

- **1'381'422,05 lei** - ca formă de restituire a arvunei (sub formă de restituire a pretinsului prejudiciu cauzat) – **ce constituie în sensul Codului Fiscal (voința Legiuitorului) - sursă de venit brut <u>impozabil</u> ce în mod imperativ cade sub incidența prevederilor art. 18 lit n) din Codul fiscal**

și

- **1'140'725,45 lei** – pretinsă dobândă de întîrziere **ce la fel constituie în sensul Codului Fiscal (voința Legiuitorului) - sursă de venit brut <u>impozabil</u> ce în mod imperativ cade sub incidența prevederilor art. 18 lit n) din Codul fiscal**

prin urmare a fost prejudiciat Bugetului de Stat cu suma de 1'014'036.00 lei, la situația controlului fiscal.

37. Constatarea executorie și obligatorie a constatării falsului conform art. 361 Cod penal, de falsificare a documentelor de ordin fiscal-contabil de către: Vutcărău Vasile / SRL "Elvitis Com" și terțul Focșa Iurie / SRL "Forus Grup", împreună cu Rapoartele de expertize (dispuse și executate în dosar penal **nr.2016978068)** întăresc poziția reclamanților de adresare la Înalta Curte, or este incident un mecanism normativ care permite ca o autoritate administrativă să producă ingerințe patrimoniale și probatorii **și, simultan, să împiedice controlul judecătoresc real asupra acelor efecte, ceea ce contravine garanțiilor constituționale ale accesului la justiție, dreptului la apărare și calității legii.**

38. **Aici intervine elementul determinant pe care instanța nu îl poate ignora:** în material există și urmează a fi administrate acte și înscrisuri ce confirmă că în procedurile fiscale și în actele de control ale SFS au fost utilizate **acte primare și documente dovedite falsificate**, iar falsul, odată dovedit, nu poate rămâne fără consecințe juridice. **Atunci când actul administrativ fiscal este întemeiat pe un suport documentar contaminat de produs al infracțiunii, nu mai este vorba despre o simplă divergență de interpretare, ci despre obligația statului de a asigura mecanisme eficiente de remediere, de control repetat, de reexaminare și de examinare în fond, pentru a preveni conservarea efectelor juridice ale unui act viciat în mod fundamental.**

39. Or, exact aici se manifestă carența normativă: **Codul fiscal nu reglementează expres și efectiv consecințele falsului dovedit asupra controlului fiscal și asupra dreptului la contestare în fond**, iar lacuna este exploatată în practică prin invocarea secretului fiscal și a filtrelor formale de legitimare.

40. Cronologia relevantă și elementele determinante ale litigiului pendinte arată că există un conflict real între, pe de o parte, necesitatea de examinare în fond, accesul la probă și controlul jurisdicțional efectiv asupra actelor SFS întemeiate pe falsificate (produs al infracțiunii art. 361 Cod penal) – **mai ales în contextul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal, de falsificare a actelor contabil-fiscale de către Vutcărău Vasile, director-fondator SRL "Elvitis Com", constatare devenită executorie pe tot teritoriul Republicii Moldova conform art. 467 CPP** și, pe de altă parte, mecanismul normativ actual (art. 267 alin. (1), art. 214 alin. (6) și omisiunile) care permite ca litigiul să fie blocat prin inadmisibilitate practică.

> **Articolul 467.** Caracterul obligatoriu al hotărîrilor judecătoreşti definitive şi al ordonanţelor procurorului privind încetarea urmăririi penale
>
> (1) Hotărîrile judecătoreşti definitive şi **ordonanţele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice şi juridice din ţară şi au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova**.
>
> (2) Colaborarea solicitată la executarea hotărîrilor judecătoreşti definitive şi a ordonanţelor procurorului privind încetarea urmăririi penale este obligatorie pentru toate persoanele fizice şi juridice.
>
> **(3) Ordonanţele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt documente executorii.**

41. Reiterăm că Republica Moldova ca stat semnatar al Acordului de Asociere are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea documentelor,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii **– care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

42. Pentru evitarea oricărei confuzii, Autorii excepției precizează expres că **art. 131 alin. (5) Cod fiscal** nu constituie obiectul prezentei sesizări, întrucât acest text a fost **deja ridicat în fața Curții Constituționale** într-o altă cauză, fiind pendinte, iar în prezenta sesizare este invocat doar cu titlu de **referință contextuală** privind conduita autorității fiscale și persistența obstacolelor de acces la informație. Prin urmare, obiectul actual este limitat strict la: **secretul fiscal (ca practică abuzivă post-jurisprudență), art. 267 alin. (1) Cod fiscal, art. 214 alin. (6) Cod fiscal și omisiunile normative** descrise mai sus.

43. Respectiv Curtea Constituțională urmează să stabilească standardele obligatorii de compatibilitate cu Constituția și **să nu permită ingerință în drepturile fundamentale garantate de Constituție: dreptul la acces efectiv la justiție** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 6 CEDO, dreptul la un remediu efectiv** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 13 CEDO, dreptul la apărare (inclusiv acces la probă și la materialele relevante)** garantat de **art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO, dreptul la informare și la cunoașterea drepturilor/obligațiilor, exigența calității legii** garantat de **art. 23 Constituție** (coroborat cu art. 1 alin. (3), art. 7 Constituție), **dreptul de acces la informație** garantat de **art. 34 Constituție** (în dimensiunea sa funcțională: informație-probă pentru un litigiu), **dreptul la protecția proprietății și a încrederii legitime** garantat de **art. 46 și art. 127 Constituție** și **art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO, dreptul la egalitate și nediscriminare procedurală / egalitatea armelor** garantat de **art. 16, art. 20, art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO, dreptul la securitate juridică și finalitate (componentă a statului de drept)** derivat din **art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție**, coroborat cu exigențele **art. 6 CEDO, dreptul la buna administrare a justiției și la protecția efectivă împotriva arbitrariului** derivat din **art. 1 alin. (3), art. 20, art. 23 Constituție** și standardele **CEDO** privind „practic și

efectiv" **și garanția constituțională a restrângerii proporționale a drepturilor** garantată de **art. 54 Constituție**, prin prisma testului de legalitate, scop legitim, necesitate și proporționalitate stricto sensu și **dreptul la contestația în judecată a actelor ilegale și vătămătoare a autorităților publice, inclusiv SFS, garantat de art. 53 din Constituție.**

CONSIDERENTELE PRIVITOR LA ÎNTRUNIREA CONDIȚIILOR DE ADMISIBILITATE DE EXAMINARE ÎN FONDUL FORULUI CONSTITUȚIONAL

44. Ab initio, ținem să menționăm că problemele și criticile de neconstituționalitate abordate nu au fost examinate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, nefiind exprimate careva raționamente de constituționalitate prin DCC sau neconstituționalitate prin HCC, fiind prezente și critici noi sub aspect de novitiate ale noțiunii de secret fiscal, care nu au fost examinate de Înalta Curte, fiind incidentă prin uz abuziv cu normele contestate la neconstituționalitate prin prezenta sesizare.

45. În prezenta cauză, nucleul factual-juridic nu constă într-o simplă divergență fiscală ori într-o dispută de apreciere contabilă, ci într-o **succesiune de acte și efecte juridice** care pornesc dintr-un **eveniment probator viciat la origine** și se finalizează în zona unei **ingerințe administrative** capabile să producă consecințe patrimoniale, procesuale și reputaționale asupra reclamanților, inclusiv asupra poziției lor de revizuienți într-o procedură penală pendinte.

46. În primul rând, este determinant că **intervențiile SFS asupra raporturilor fiscale consolidate** în temeiul **facturii fiscale Seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005 au avut loc în temeiul actului de primire-predare din 28.12.2008, dovedit falsificat în procedure penale definitivate.** Or, anume acest act – în logica administrativă a SFS – devine instrumentul de „explicație" pentru modificări/reevaluări/ajustări cu consecințe directe asupra unui titlu fiscal ce a generat deja **obligații fiscale executate** (inclusiv TVA și impozit pe venit achitat statului), deci asupra unui raport fiscal consumat și consolidat, nu asupra unei stări fiscale „în formare".

47. În al doilea rând, caracterul de **produs al infracțiunii** nu este un simplu calificativ retoric. În plan juridic, el înseamnă că baza probatorie este **contaminată ab initio**, iar autoritățile nu pot menține o aparență de legalitate administrativă prin raportare la un act primar care derivă din fals. Or, în dosarul penal ce privește faptele de falsificare, rezultă explicit că s-a **stabilit comiterea infracțiunii de fals (art. 361 CP), iar prin hotărârea irevocabilă din 18.07.2025 s-a reținut că falsificarea a fost stabilită la 13.04.2022**, iar răspunderea – în logica soluției definitive – se proiectează asupra persoanelor care au prezentat organului actele falsificate, respectiv asupra lui **Vutcarău Vasile (director/fondator SRL Elvitis Com)** și **Focșa Iurie (director/fondator SRL Forus Grup), adică semnatarii ce au confecționat actul din numele entităților pe care le conduceau**, și nu asupra procurorului (scos de sub răspundere penală pe raționamentul ***in dubio pro reo***).

48. În al treilea rând, această constatare definitivă asupra falsului produce două consecințe juridice care, puse împreună, explică legătura cauzală și gravitatea situației:

- Prima consecință privește **validitatea oricărei operațiuni administrative ulterioare** întemeiate pe actul falsificat (ori pe derivații lui). O operațiune fiscală care „atinge" un titlu fiscal și produce efecte asupra masei patrimoniale a contribuabilului (și asupra poziției sale juridice în litigii) nu poate fi considerată neutră când își extrage rațiunea dintr-un înscris care, în ordinea juridică, este „marcat" ca produs al infracțiunii. În termenii drepturilor fundamentale, aceasta antrenează un conflict direct cu **securitatea raporturilor juridice**, cu **protecția proprietății** și cu **previzibilitatea** – deoarece statul ajunge să opereze retroactiv sau quasi-retroactiv asupra unei situații fiscale deja consumate, folosind un suport documentar viciat.
- A doua consecință privește **dimensiunea procesuală și dreptul la probă** în revizuirea pendinte: intervențiile SFS nu au rămas în planul contabil, ci au generat și un efect de „recalificare" factuală ce poate fi ulterior invocată ca pretext pentru a contesta autenticitatea/existența drepturilor izvorâte din factura fiscală, ori pentru a reduce accesul reclamanților la informații și la materialele care demonstrează tocmai falsificarea. În mod concret, în referința SFS se invocă, pe de o parte, regula conform căreia deciziile SFS pot fi contestate „numai de persoana vizată în decizie" (prin referire la art. 267 alin. (1) Cod fiscal), iar, pe de altă parte, se utilizează „secretul fiscal" ca barieră de acces și de

prezentare a mapei integrale și a anexelor, deși miza reală ține de **drepturi patrimoniale și de apărare** ale reclamanților în litigii conexe și în revizuirea penală.

49. În al patrulea rând, legătura cauzală devine și mai clară prin faptul că **raporturile fiscale** asociate facturii fiscale nu sunt speculative: factura a generat în timp obligații fiscale, iar **TVA și impozitul pe venit aferente au fost calculate și integral achitate statului**, ceea ce fixează o realitate juridică: statul a acceptat și a valorificat fiscal operațiunea (prin încasare), iar ulterior, prin operațiunile SFS întemeiate pe un lanț probator contaminat, ajunge să producă efecte contrare, cu risc de prejudiciu patrimonial și de denaturare a cadrului probator pentru revizuire. Aici nu discutăm despre o simplă „neînțelegere" fiscală, ci despre capacitatea unei autorități administrative de a rescrie, în fapt, un segment de realitate probatorie și patrimonială, folosind pârghii de inaccesibilitate (secret fiscal) și de inadmisibilitate practică (limitarea calității procesuale la „persoana vizată"), tocmai într-o materie unde există **o axă probatorie penală** privind falsul stabilit.

50. În al cincilea rând, acest lanț cauzal este întărit de contextul că, în referința SFS, se invocă drept temei al demersurilor administrative existența unui control fiscal și a documentelor aferente, iar în același timp se delimitează formal posibilitatea reclamanților de a obține mapa integrală, anexele și informațiile necesare (prin secret fiscal și prin condiționarea calității de contestator), deși tocmai aceste materiale sunt indispensabile pentru a demonstra, inclusiv în instanță, că „temeiul" controlului și al operațiunilor ulterioare este viciat prin utilizarea produsului infracțiunii.

51. În concluzie, legătura cauzală este una directă și verificabilă: **(i)** falsificarea actelor primare și a ***Act de primire predare din 28.12.2008 în sumă de 595 899.14 lei*** **(art. 361 Cod Penal)** este stabilită prin acte procesuale/soluții definitive; **(ii)** SFS operează intervenții cu efecte juridice asupra unor raporturi fiscale consolidate, inclusiv asupra facturii fiscale Seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005; **(iii)** aceste intervenții sunt justificate/menținute prin instrumente de inadmisibilitate practică (art. 267 alin. (1) Cod fiscal, secret fiscal, abordări restrictive asupra accesului la material); **(iv)** efectul final este blocarea examinării în fond și a dreptului la probă, deși există o axă probatorie penală de fals stabilit, cu relevanță imediată și pentru procedura de revizuire pendinte în dosarul nr. 2008030943.

52. Existența unui litigiu pendinte este necontestată: excepția este ridicată în cadrul unei cauze aflate pe rolul instanței de drept comun, în care se cere examinarea legalității intervențiilor și efectelor juridice produse de Serviciul Fiscal de Stat asupra unor raporturi fiscale consolidate și asupra unei situații patrimoniale determinate, în contextul în care reclamanții invocă și probează existența unei **axe probatorii de fals dovedit** a actelor primare (produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal), cu efecte directe asupra temeiniciei și legalității operațiunilor fiscale contestate. Excepția, prin urmare, nu are caracter abstract, consultativ sau ipotetic; ea este integrată organic în litigiul pendinte și reprezintă instrumentul indispensabil pentru ca instanța să poată judeca în mod efectiv cauza.

53. Incidența normei contestate asupra soluționării litigiului este directă și determinantă. Instanța este chemată să se pronunțe asupra unei cereri care este blocată, în fapt, de un ansamblu normativ și de omisiunile sale: **secretul fiscal** este opus ca refuz de comunicare a materialelor indispensabile probațiunii; **art. 267 alin. (1) Cod fiscal** este utilizat ca filtru de excludere a legitimării procesuale pentru persoanele afectate de efectele actelor fiscale; **art. 214 alin. (6) Cod fiscal** este invocat în contextul controlului repetat, fără standard imperativ expres privind reacția juridică în ipoteza falsului dovedit al documentelor primare; iar **omisiunile normative** lipsesc cadrul de garanții efective pentru terții/vizații indirect, pentru accesul la informație-probă și pentru controlul jurisdicțional real asupra refuzului administrativ. În aceste condiții, instanța nu poate soluționa în fond cauza fără a clarifica dacă acest ansamblu normativ și omisiunile sale sunt compatibile cu Constituția, deoarece altfel judecata s-ar reduce inevitabil la un formalism de admisibilitate, nu la o examinare reală a drepturilor.

54. Caracterul normativ al criticilor este evident și trebuie subliniat cu precizie: reclamanții nu contestă un simplu „mod de aplicare" al normei în abstract, ci contestă **calitatea normei** și **omisiunile ei structurale** care permit exact tipul de practică demonstrată de referința SFS: transformarea „secretului fiscal" într-o barieră de probă, transformarea art. 267 alin. (1) într-un mecanism de excludere a persoanelor afectate, și menținerea unei arhitecturi în care instanța ajunge să nu poată judeca fondul fără a completa legea. Aceste deficiențe sunt, prin natura lor, de competența exclusivă a Curții Constituționale: numai Curtea poate constata neconstituționalitatea prin omisiune, numai Curtea poate stabili limite interpretative erga omnes și numai Curtea poate restabili standardul de previzibilitate și efectivitate pe care Constituția îl impune.

55. Existența unei veritabile probleme de constituționalitate rezultă tocmai din **efectul cumulativ** demonstrat: reclamanții sunt puși într-o situație în care accesul la probă este refuzat, accesul la contestare este restrâns, iar examinarea în fond este blocată, în pofida faptului că litigiul privește drepturi patrimoniale și că există o axă probatorie penală de fals dovedit. Aceasta nu este o problemă de oportunitate administrativă, ci o problemă de compatibilitate a normei cu drepturile fundamentale – în special cu **art. 20, art. 23, art. 46, art. 54 și art. 127 din Constituție**, coroborat cu **art. 6 și art. 13 CEDO** și **art. 1 din Protocolul nr. 1**. Într-o asemenea configurație, controlul de constituționalitate este singurul remediu capabil să restabilească echilibrul, pentru că instanța de drept comun nu poate crea din interpretare garanții inexistente și nu poate suplini omisiunile legii fără a depăși limitele jurisdicției sale.

56. În mod particular, obligația instanței de a sesiza Curtea Constituțională se leagă direct de **art. 20 și art. 26 din Constituție**. Atunci când reclamanții invocă o problemă reală de constituționalitate, determinantă pentru judecata în fond, instanța are datoria să asigure accesul la control constituțional ca parte integrantă a accesului efectiv la justiție. Refuzul sesizării, în condițiile în care norma contestată blochează chiar posibilitatea examinării în fond, ar echivala cu transformarea procesului într-o procedură formală fără eficiență, ceea ce lovește în esența art. 20. În același timp, dreptul la apărare, consacrat de art. 26, nu este un drept abstract la „a fi ascultat", ci include dreptul efectiv de a administra probe, de a combate poziția autorității și de a utiliza instrumentele juridice apte să înlăture obstacolul structural. În speță, instrumentul juridic apt să înlăture obstacolul structural este tocmai controlul constituțional al normei și al omisiunilor sale. A refuza sesizarea înseamnă a priva reclamanții de singurul canal prin care pot contesta, în mod real, mecanismul legal care îi exclude din fond, iar aceasta constituie o atingere directă a art. 26.

57. De aceea, în această cauză, admisibilitatea excepției se confundă, în mod legitim, cu obligația instanței de a sesiza Curtea Constituțională: norma contestată este incidentă și determinantă; problema este reală și actuală; critica este normativă și include omisiuni; iar fără intervenția Curții, drepturile fundamentale rămân iluzorii, iar procesul rămâne blocat în inadmisibilitate practică. Într-o asemenea situație, sesizarea Curții Constituționale nu reprezintă o extindere a litigiului, ci singura modalitate prin care instanța de drept comun poate asigura că judecata sa va fi una efectivă, compatibilă cu Constituția și cu standardele Convenției.

58. **Prin urmare, reclamanții solicită instanței să constate că sunt îndeplinite toate condițiile legale și constituționale ale ridicării excepției,** să rețină caracterul determinant al normelor contestate pentru soluționarea litigiului și să dispună sesizarea Curții Constituționale, întrucât orice refuz ar produce, în mod inevitabil, o restrângere nejustificată a accesului la justiție și a dreptului la apărare, contrară art. 20 și art. 26 din Constituție, precum și exigențelor art. 6 și art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

59. Respectiv, în cauza de față, excepția de neconstituționalitate întrunește cumulativ condițiile de admisibilitate atât în plan formal, cât și în plan material, iar sesizarea Curții Constituționale nu este o opțiune de oportunitate a instanței, ci o consecință juridică obligatorie atunci când norma contestată este incidentă și determinantă pentru soluționarea litigiului. În plus, în configurația concretă a speței, refuzul sesizării ar echivala nu doar cu o simplă apreciere procedurală, ci cu **negarea accesului efectiv la justiție și a dreptului la apărare**, garantate de **art. 20 și art. 26 din Constituție**, pentru că instanța ar valida practic mecanismul de inadmisibilitate produs de norma lacunară și de omisiunile ei, fără posibilitatea reclamanților de a obține un control constituțional al cauzei reale a blocajului.

60. Este integral justificată Sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu dispozițiile constituționale și legale aplicabile mecanismului excepției de neconstituționalitate, în integrum a **art. 267 alin. (1)** și **art. 214 alin. (6) din Codul fiscal**, precum și a **omisiunilor normative** aferente, la incidență normativă prin efect cu Legea Supremă (antinomie prin efect), în măsura în care aceste reglementări – coroborate cu **practica administrativă de invocare a secretului fiscal ca refuz absolut post-jurisprudență** – împiedică în mod practic și previzibil examinarea în fond a litigiului, blochează accesul real la instanță și la probă, neutralizează controlul jurisdicțional efectiv asupra actelor fiscale întemeiate pe **acte primare și documente dovedite falsificate (produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal)**, nu garantează supremația Constituției și nu transpun spiritul acesteia în materia protecției drepturilor patrimoniale și procesuale, producând un mecanism de **inadmisibilitate practică** și de „închidere" a fondului, contrar exigențelor statului de drept.

61. În mod particular, prin efect, cadrul normativ contestat: nu asigură efectivitatea **dreptului de acces la justiție** și a dreptului la examinare în fond garantate de **art. 20 din Constituție**, în corelație cu **art. 6 CEDO**; nu garantează **dreptul la apărare și la probă** garantat de **art. 26 din Constituție**, în corelație cu standardele procesului echitabil; nu asigură exercitarea reală a **dreptului la informație** în dimensiunea sa funcțională

de informație-probă, garantat de **art. 34 din Constituție**, în condițiile în care secretul fiscal este absolutizat fără garanții de furnizare controlată către instanță; nu respectă exigențele **calității legii**, ale clarității și previzibilității impuse de **art. 23 din Constituție**, întrucât legitimitatea procesuală este restrânsă formal, iar omisiunile normative lasă persoanele și entitățile afectate fără criterii și remedii efective; nu asigură protecția efectivă a **proprietății și a încrederii legitime**, garantate de **art. 46 și art. 127 din Constituție**, prin conservarea efectelor unor ingerințe patrimoniale în condiții de opacitate probatorie; încalcă **principiul egalității** și al egalității armelor, consacrat de **art. 16 din Constituție** în coroborare cu **art. 20 și art. 26**, prin dezechilibrul structural creat de monopolul informațional al autorității; și permite restrângeri disproporționate ale drepturilor, contrar **art. 54 din Constituție**, întrucât protecția confidențialității fiscale este transformată în barieră absolută, fără mecanisme alternative proporționale și fără concilierea necesară dintre confidențialitate și control judiciar – **fiind vădit o omisiune normativă, or Legiuitorul nu a normat careva garanții și drepturi de apărare împotriva acțiunilor ilicite ale autorității publice SFS în mod expres ale părților, subiecților sau entităților afectate de deciziile, actele și dispozițiile SFS – plasând situația în o situație de vid normative, care este contrar constituției.**

62. Înalta Curte în calitatea sa de Legiuitor pasiv s-a expus în asemeni situații și a intervenit multiplu ori de câte ori s-a constatat incidența prin text obstrucționalizant, sau prin efect, sau prin omisiune a Legiuitorului de a institui un cadru normativ capabil să regleze un raport litigios, precum în prezenta speță. În acest sens în Hotărârea nr. 12 din 06.04.2021 la **§ 35. În jurisprudența sa, Curtea a reţinut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curţii Constituţionale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23).** Sunt pertinente direct raționamente Înaltei Curți expuse în HCC nr. 17 din 19 mai 2016 , § 71. În acest context, Curtea reţine că, fiind în prezenţa unei omisiuni legislative şi în virtutea rolului său de garant al supremaţiei Constituţiei, nu poate ignora viciul de neconstituţionalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituţional al persoanei de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. Or, Curtea Constituţională, potrivit art. 134 din Legea fundamentală, garantează supremaţia Constituţiei, ceea ce presupune, printre altele, conformitatea întregului drept cu Constituţia. Reacția de intervenție a Curții este expusă în § 72 *În această ordine de idei, Curtea reține critica de neconstituționalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală, în partea ce ține de nereglementarea unui termen rezonabil pentru care poate fi dispusă măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar, deoarece tocmai omisiunea şi imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat.* Respectiv adresarea la Înalta Curte are obiect de sesizare justificat integral și urmează a fi cercetată de Curte și în virtutea rolului de Legiuitor pasiv.

63. **Interevnția similară a Înaltei Curți a avut loc și în HCC nr. 11 din 23.09.2025, prin declararea ca fiind neconstituțională omisiunea legiuitorului de a reglementa prin Lege căi de exercitare a unor drepturi consfințite de Lega Supremă.**

64. Curțile Constituționale sunt sesizate adesea să se pronunțe în privința unor omisiuni legislative. Conștientizând această realitate, problema omisiunilor legislative în jurisprudența constituțională a constituit genericul **celui de-al XIV-lea Congres al Conferinței Curților Constituționale Europene, care a avut loc pe 2-7 iunie 2008 în orașul Vilnius. În raportul prezentat de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova la acest congres se notează că autorii sesizărilor adresate Curții pot invoca şi lacunele din legislaţie.** Există cazuri când aceştia scot în evidenţă lacunele actului supus controlului constituționalității şi omisiunile organului legislativ şi pe cele ale guvernului. La rândul ei, dacă Curtea constată existenţa unor lacune sau omisiuni normative în legislaţie, care se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituţiei, atunci în conformitate cu art. 281 alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituţională şi art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicţiei constituţionale poate să formuleze o adresă pentru a atrage atenţia organelor respective asupra lichidării acestor lacune. De asemenea, în același raport se subliniază că „[a]dresa constituie actul prin intermediul căruia **Curtea Constituţională, fără a se substitui organului legislativ, îşi exercită, potrivit dispoziţiilor art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicţiei constituţionale, rolul său de «legislator pasiv», insistând asupra unor lacune sau carenţe existente în legislaţia în vigoare, datorate nerealizării prevederilor Constituţiei** sau asupra necesităţii de a se opera modificări în reglementările legale, care au făcut obiectul controlului de constituţionalitate". **Prima hotărâre a Curții Constituționale a Republicii Moldova prin care s-a declarat neconstituționalitatea unei prevederi legale în partea ce ține de omi siunea legislativă de a reglementa un anumit aspect a fost pronunțată în 2016.** În

particular, Curtea Constituțională a Republicii Moldova trebuit să se pronunțe cu privire la constituționalitatea art. 191 C. proc. pen., articol care reglementează liberarea provizorie sub control judiciar. Problema centrală a constat în faptul că legislatorul nu a stabilit termenul maxim pentru care să poată fi dispusă această măsura preventivă (*i.e.* liberarea provizorie sub control judiciar). **Curtea a constatat că lipsa termenului de aplicare a măsurii liberării provizorii sub control judiciar constituie o omisiune legislativă contrară Constituției. În acest context, Curtea a reținut că, fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, ea nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.** Din aceste motive, Curtea a admis parțial excepția de neconstituționalitate și a declarat neconstituțional art. 191 C. proc. pen., în partea ce ține de omisiunea de a reglementa termenul pentru care poate fi dispus controlul judiciar și durata maximă a acestei măsuri. **În consecință, în vederea remedierii deficienței de reglementare și înlăturării viciului de neconstituționalitate, Curtea a emis o Adresă pentru Parlament, pentru a opera modificări în Codul de procedură penală, ținând cont de raționamentele menționate.**

65. **Astfel reieșind din Jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, considerăm prezenta adresare întemiată, legală și care corespunde în mod total atribuțiilor Curții Constituționale de legiuitor pasiv.**

66. Conform Ghidului practic, Constituția este un **instrument viu**, interpretabil în funcție de condițiile sociale și juridice actuale. Jurisprudența Curții nu este rigidă. Totodată **Curtea poate reveni** asupra interpretării date în trecut, atunci când circumstanțele și condițiile de viață o impun.

67. Potrivit art. 7 din Constituție, *Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.*

68. Conform paragraf 64 al **Hotărârii Curții Constituționale** nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova „**Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**". La paragraful 63 din aceeași Hotărâre, „Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională".

69. Imediat considerăm oportun de a atrage atenția Instanței că articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută" cu privire la un „drept" despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. **De asemenea, pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil".** În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că aspectul „civil" este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane *(Denisov v. Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].* **Or, în speța dată este prezentă în mod incontestabil existența unui drept „civil" care poate fi apărat în justiție, astfel consideră întemeiat și sub acest aspect ca Înalta Curte să supună controlului constituțional incidența legii incompatibile cu Convenția și omisiunii normative cu garantarea supremației Constituției și a protejării drepturilor fundamentale învederate supra.**

70. Astfel, potrivit paragrafului 79 din aceeași Hotărâre, Curtea menționează că, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea la paragraful 80, reține că dreptul de acces al cetățeanului prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

71. Iar în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 *„Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală"*, ***Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept***.

72. În aceeași ordine de idei potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art. 13 alin.(1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), ***orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate***.

73. Conform **alin. (1) din art. 12¹ din CPC** Ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate *(1) În cazul existenţei incertitudinii privind constituţionalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor şi ordonanţelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluţionarea unei cauze, instanţa de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituţională.*

74. Conform **alin. (2) din art. 12¹ din CPC** (2) La ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate şi sesizarea Curţii Constituţionale, **instanţa nu este în drept să se pronunţe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii cu Constituţia a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiţii:**

a) obiectul excepţiei intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituţie;

b) excepţia este ridicată de către una din părţi sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanţa de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluţionarea cauzei;

d) nu există o hotărîre anterioară a Curţii Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

75. **Fiind întrunite cumulativ condițiile prevăzute de lit. a), b), c) și d) din alin. (2) din art. 12¹ din CPC**, instanța urmează să se conducă de prevederile la **alin. (3) din art. 12¹ din CPC** (2) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile.

76. **Respectiv este integral justificată Examinarea pe fond de către Curtea Constituțională privind excepția de neconstituționalitate** prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională şi articolele 38 alin.(l) lit. c) şi 39 din Codul Jurisdicţiei Constituţionale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 ***in integrum* a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și a omisiunilor normative aferente, *in concreto* drepturile terților/persoanelor interesate indirect și indirect afectați de actele SFS, restricționarea abuzivă a accesului la informațiile-probă în condițiile secretului fiscal contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal** la incidență normativă prin omisiune și prin efect cu Constituția, în măsura în care Legiuitorul, prin formulări restrictive și lacunare, coroborate cu utilizarea **secretului fiscal** ca instrument de refuz absolut în practică (post-jurisprudență), permite instituirea unei **inadmisibilități practice** și blocarea examinării în fond a contestațiilor împotriva actelor și inacțiunilor Serviciului Fiscal de Stat, neutralizând controlul jurisdicțional efectiv și făcând iluzorii drepturile și garanțiile constituționale ale reclamanților, în special în situații în care legalitatea actului fiscal este contestată pe baza unei axe probatorii de **falsificare dovedită**, contrar art. **1 alin. (3), 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127** din Constituție, coroborat cu art. **6 și 13 CEDO** și art. **1 Protocolul nr. 1**, fiind la caz aplicabilă *mutatis mutandis* jurisprudența Curții Constituționale constantă privind efectivitatea drepturilor și controlul omisiunilor normative, inclusiv raționamentele recente privind omisiunea legislativă (HCC nr. 11 din 23.09.2025), fiind justificată constatarea neconstituționalității prin efect și prin omisiune și restabilirea prevalenței drepturilor fundamentale asupra oricărei discreții administrative/judiciare, și prevederile imperative ale **Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

77. **Subsidiar,** conducându-ne de **principiului supremației Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale** și conform **principiului loialității Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale,** constatând că Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte **constituie un Acord suprem, inclusiv Constituției în sensul art. 4 și 8 din Constituția Republicii Moldova,** iar realizarea **Articolului 140[1]** din Constituție are loc inclusiv în prezent prin procedura de armonizare a cadrului normativ national la acquis-ul UE, respectiv problematica abordată în prezenta sesizare impune înaltei Curți, subsidiar prezentei sesizări, prin **SESIZARE DIN OFICIU A ÎNALTEI CURȚI o examinare pe fond *in integrum* a Codului Fiscal la compatibilitate cu Acordul de Asociere în mod absolut, și cu art. 16 alin. (1) lit. (f) pe latura ce ține de combaterea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare guvernate de Codul fiscal** și legislația conexă, sesizarea prezentă fiind întrunitivă cumulativ a tuturor condițiilor de examinare în fondul Forului Constituțional.

**** Sfârșit capitol B. Continuare pe pagina următoare ****

C. Obiectul sesizării

78. Obiectul prezentei sesizări îl constituie controlul de constituționalitate – în dimensiunea sa **substanțială (calitatea legii, previzibilitate, garanții efective, aliniere cu Acordul de Asociere)** și **funcțională (acces real la instanță, examinare pe fond, protecția drepturilor patrimoniale și procesuale)** – asupra unui nucleu normativ din Codul fiscal care, prin formularea sa actuală și prin omisiunile sale, permite transformarea lipsei dreptului direct de contestare de către persoanele afectate și vătămate în drepturile sale de actele SFS, cuplat la transformarea abuzivă, contrară jurisprudenței istorice a Curții Constituționale a „secretului fiscal" dintr-o instituție de protecție legitimă într-un **instrument de inadmisibilitate practică**, capabil să blocheze examinarea în fond a cauzei chiar și atunci când există o **axă probatorie determinată: acte primare și documente fiscal-contabile dovedite falsificate în procedure penale definitivate (produs al infracțiunii, în sensul art. 361 Cod penal), utilizate ca fundament al actelor fiscale ilegale emise de SFS, contestate prin acțiunea litigiară aflată pe rol**.

79. *In concreto,* reieșind din conflictele și incidența învederată cu Constituția, **obiectul sesizării în constituie controlul constituționalității *in integrum* a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și a omisiunilor normative aferente,** *in concreto* drepturile terților/persoanelor interesate direct și indirect afectați de actele SFS, restricționarea abuzivă a accesului la informațiile-probă în condițiile secretului fiscal contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal, la incidență normativă prin omisiune și prin efect cu Constituția, în măsura în care Legiuitorul, prin formulări restrictive și lacunare, coroborate cu utilizarea **secretului fiscal** ca instrument de refuz absolut în practică (post-jurisprudență a Curții), permite instituirea unei **inadmisibilități practice** și blocarea examinării în fond a contestațiilor împotriva actelor și inacțiunilor Serviciului Fiscal de Stat, neutralizând controlul jurisdicțional efectiv și făcând iluzorii drepturile și garanțiile constituționale ale reclamanților, în special în situații în care legalitatea actului fiscal este contestată pe baza unei axe probatorii de **falsificare dovedită**, contrar **art. 1 alin. (3), art. art. 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127 din Constituție**, coroborat cu **art. 6 și 13 CEDO** și **art. 1 Protocolul nr. 1**, fiind la caz aplicabilă *mutatis mutandis* jurisprudența Curții Constituționale constantă privind efectivitatea drepturilor și controlul omisiunilor normative, inclusiv raționamentele recente privind omisiunea legislativă (HCC nr. 11 din 23.09.2025), fiind justificată constatarea neconstituționalității prin efect și prin omisiune și restabilirea prevalenței drepturilor fundamentale asupra oricărei discreții administrative/judiciare, și prevederile imperative ale **Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor documente falsificate în proceduri judiciare.**

80. În mod punctual, sesizarea vizează următoarele texte normative și efectele lor sistemice. În primul rând, se contestă **art. 267 alin. (1) Cod fiscal**, în partea sa determinantă pentru cauza de față, și anume sintagma/soluția normativă potrivit căreia **„decizia Serviciului Fiscal de Stat poate fi contestată numai de persoana vizată în decizie"**. Această formulă, în practică, funcționează ca o clauză de **excludere a legitimării procesuale** pentru toate persoanele/entitățile ale căror drepturi sunt afectate **direct, substanțial și previzibil** de actul fiscal, chiar dacă nu sunt nominalizate formal drept „persoana vizată". Or, în cauza dedusă judecății, reclamantul **Gherman Ion** este **fondator și director al SRL „Penomet Grup"**, este titularul interesului patrimonial derivat din factura fiscală vizată (inclusiv prin prisma raporturilor economico-financiare și a obligațiilor fiscale executate), iar reclamanții sunt, totodată, **revizuienți** într-o procedură penală pendinte (dosarul nr. 2008030943), **în care proba fiscală și integritatea actelor primare au relevanță directă pentru apărare, pentru reabilitare și pentru eficiența revizuirii**. Prin urmare, norma art. 267 alin. (1), în forma sa actuală, instituie o **inadmisiune structurală**: ea permite autorității fiscale să invoce

lipsa calității procesuale active chiar în situații în care există o **afectare materială clară a drepturilor** și chiar în situații în care actul fiscal contestat se sprijină pe documente primare dovedite falsificate în procedure penale definitivate, ceea ce reclamă, prin însăși natura statului de drept, o cale efectivă de contestare și de verificare judiciară, inclusive prin prisma **art. 53 alin. (1) din Constituție**.

81. În al doilea rând, se contestă **art. 214 alin. (6) Cod fiscal**, nu doar ca text, ci mai ales în dimensiunea sa de **omisiune normativă**. Norma definește cadrul controlului fiscal repetat prin condiții precum: rezultatele controlului anterior „neconcludente, incomplete sau nesatisfăcătoare" ori depistarea ulterioară a unor circumstanțe ce atestă „semne de încălcare fiscală". Problema constituțională apare atunci când legiuitorul fiscal **nu instituie expres** o garanție fundamentală: **utilizarea unor acte primare și documente dovedite falsificate** (produs al infracțiunii) în cadrul controlului anterior și/sau la baza actului fiscal contestat trebuie să constituie, prin ea însăși, un temei distinct, clar și imperativ pentru:

(i) reluarea/rectificarea controlului în condițiile de acte întemeiate pe falsificate,
(ii) înlăturarea efectelor actelor construite pe fals,
(iii) asigurarea accesului la materialele relevante, ce constituie probe de apărare în procedure penale
(iv) repararea consecințelor patrimoniale și procesuale produse de autoritatea de Stat, persoanelor juridice și fizice.

82. În absența unei asemenea reglementări explicite, norma art. 214 alin. (6) rămâne **permisivă de ilegal și incompletă**: ea lasă la discreția autorității fiscale calificarea situației de fals drept „circumstanță" sau nu, iar în practică permite ca autoritatea să mențină efectele actelor și documentelor falsificate, invocând fie lipsa condițiilor pentru control repetat, fie autonomia sa administrativă, fie alte considerente de oportunitate. Într-un stat guvernat de supremația Constituției, **falsul dovedit** nu poate rămâne un „detaliu" administrativ: el este un eveniment juridic care reclamă mecanisme procedurale ferme, tocmai pentru a preveni perpetuarea consecințelor sale, **raționament al legiuitorului prevăzut expres și de art. 467 Cod de procedurp penală, care impune executorialitea și imperativitatea constatărilor penale în procedure și raporturi civile.**

83. În al treilea rând este contestată **instituția „secretului fiscal"**, în măsura în care este aplicată și operată de autoritatea fiscală ca **refuz generalizat de furnizare a informațiilor și documentelor** necesare unui control jurisdicțional efectiv, refuz care se sprijină pe definirea/încadrarea largă a noțiunii de secret fiscal și pe absența, în dreptul pozitiv fiscal, a unor garanții procedurale care să distingă între: (i) informații cu adevărat sensibile ale unui contribuabil terț, (ii) informații indispensabile apărării drepturilor patrimoniale și procesuale ale persoanelor afectate, (iii) acte primare/documente care au stat la baza emiterii unui act fiscal și care sunt contestate tocmai prin prisma **falsificării dovedite**. În această logică, contestarea nu este una „teoretică" a noțiunii, ci privește **calitatea și efectul normei**, în configurația sa actuală, care permite ca secretul fiscal să devină **o barieră absolută** împotriva probării și a accesului la materialele relevante, chiar atunci când litigiul nu urmărește divulgarea publică, ci doar **accesul judiciar controlat** la documente pentru a susține o acțiune în contencios administrativ și/sau pentru a proteja drepturi patrimoniale, **inclusiv în procedure conexe, civile și penale, unde aceste documente constituie probe.**

84. În al patrulea rând, sesizarea privește un set de **omisiuni normative convergente**, care, luate separat și mai ales cumulativ, produc un efect de blocaj al examinării în fond. Una dintre omisiunile centrale este lipsa unei reglementări în Codul fiscal care să recunoască în mod expres dreptul de contestare și dreptul la probă/informație pentru **persoanele și entitățile afectate indirect sau direct**, dar care nu sunt formal „vizate" în actul fiscal. Legea fiscală operează, în practică, cu un formalism reductiv „numai persoana vizată", ignorând realitățile juridice ale patrimoniului, ale raporturilor obligaționale și ale efectelor fiscale în lanț. În materia drepturilor patrimoniale, o asemenea reducție produce efecte echivalente cu o **imunitate practică** a actului fiscal față de controlul judiciar declanșat de persoanele realmente prejudiciate.

85. O altă omisiune majoră este absența unei obligații pozitive, clare și justițiabile a autorității fiscale de a pune la dispoziția instanței și/sau a părților, în condiții controlate, **actele primare și documentele** pe care s-a întemeiat controlul și actul contestat, atunci când acestea sunt indispensabile pentru examinarea în fond. În cauză, miza nu este „curiozitatea" asupra datelor unui terț, ci **dreptul la probă**, inclusiv dreptul de a demonstra că actul fiscal a fost construit pe documente dovedite falsificate, ceea ce ar impune anularea/ineficiența juridică a consecințelor, **mai ales în condițiile în care aceste documente sunt legate de procedura pendinte de revizuire a procesului penal nr. 2008030943.**

86. O omisiune conexă este inexistența unui cadru normativ care să oblige autoritatea fiscală să facă distincție între **„secret fiscal" ca limitare legitimă** și **„secret fiscal" ca pretext de refuz** atunci când: (i) informația cerută este decisivă pentru apărarea unui drept fundamental, (ii) informația/documentul are legătură directă cu un act contestat, (iii) există indicii/constatări oficiale privind falsificarea documentelor care au stat la baza actului. Absența acestei distincții normative permite practicii administrative să transforme „secretul fiscal" într-un **mecanism de închidere a dosarului** înainte ca instanța să poată intra în fond.

87. În al cincilea rând, obiectul sesizării include, în mod necesar, și modul în care aceste norme sunt utilizate în tandem, pentru a genera ceea ce în practică devine o **inadmisibilitate cumulativă**: (i) se refuză accesul la documente/informații invocând secretul fiscal, (ii) se susține lipsa calității procesuale active invocând art. 267 alin. (1), (iii) se minimizează relevanța falsului dovedit prin lipsa unui temei expres în art. 214 alin. (6), iar în final (iv) se cere respingerea acțiunii ca neîntemeiată sau inadmisibilă, fără ca instanța să fi putut administra proba-cheie. Acesta este nucleul problemei de constituționalitate: nu o dispută de interpretare minoră, ci **o arhitectură normativă lacunară** care permite blocarea controlului judiciar efectiv.

88. Pentru claritate și delimitare, se consemnează expres că **art. 131 alin. (5) Cod fiscal** și sintagma **„...sînt în drept să prezinte..."** au făcut deja obiectul unei ridicări distincte la Curtea Constituțională, existând o încheiere de sesizare în acest sens, iar în prezenta cauză acest element este invocat **exclusiv ca reper contextual**, în măsura în care regimul de furnizare a informațiilor fiscale se intersectează cu problematica secretului fiscal și cu dreptul la probă. **Axul prezentei excepții nu se fundamentează pe art. 131 alin. (5)**, ci pe triada centrală: **secretul fiscal, ca practică abuzivă post-jurisprudență constituțională, în conexiune cu art. 267 alin. (1) Cod fiscal și art. 214 alin. (6) Cod fiscal**, la care se adaugă **omisiunile normative** privind drepturile terților/vizaților direct și indirect, controlul repetat în situația falsului penal dovedit și dreptul efectiv la informație/probă, inclusive în procedure penale de revizuire, pendinte.

89. Prin urmare, obiectul sesizării nu constă într-o contestare „abstractă" a politicilor fiscale, ci într-o critică de constituționalitate asupra **unor texte și lacune legislative** care, în forma actuală, permit ca statul să conserve efectele unor acte fiscale întemeiate pe documente primare dovedite falsificate și, concomitent, să închidă accesul justițiabilului la instanță și la probă printr-un cumul de refuzuri: **refuz de informație (secret fiscal), refuz de legitimare (art. 267 alin. (1)), refuz de recalibrare procedurală în caz de fals (art. 214 alin. (6) și omisiuni normative).**

90. **În fața unei asemenea configurații, controlul de constituționalitate este chemat să restabilească exigențele Constituției: lege clară, garanții efective și un cadru în care examinarea în fond să nu fie anulată prin formalism și opacitate administrativă.**

91. Simultan, sunt ridicate condițiile imperative de control de către Înalta Curte al alinierii prevederilor izolate sesizate la prevederile din **art. 16 alin. (1) lit. (f) pe dimensiunea de *"falsificare a documentelor"* din Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte**, cât și a omisiunilor normative în Codul fiscal privitor la transpunerea normativă a combaterii documentelor falsificate în uzul destinatarilor Codului Fiscal, în speță Serviciul Fiscal de Stat și Ministerul Finanțelor.

92. Or, condițiile în care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanizme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare și administrative, lipsa transpunerii acestor condiții imperative de Aderare în Codul fiscal, CONSTITUIE INERENT O OMISIUNE GRAVĂ a Legiuitorului de a norma în Codul Fiscal și legile conexe - prevederi compatibile cu art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acordul de Ascociere, o omisiune normativă atât de gravă, încât este echivalabilă cu neconstituționalitatea, iar această neconstituționalitate afectează și vătămează direct multiple drepturi învederate infra ale reclamanților.**

93. Or, situația constatată în prezenta speță, în care se dovedește că **Codul fiscal nu transpune raționamentele art. 16 alin. (1) lit. (f)** din Acordul de asociere în privința decontamnării actelor autorităților publice de acte și documente dovedite falsificate în proceduri penale definitive – **poate fi reținut, subsidiar și argumentul că *in intergum* Codul fiscal NU pranspune CONDIȚIILE DE VALORI FUNDAMENTALE UE** (clusterul "fundamentals"), condiție ***sine qua non*** de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, impusă Statului întru ARMONIZAREA CADRULUI NORMATIV NAȚIONAL AL CANDIDATULUI– REPUBLICA MOLDOVA la cadrul normative UE, **situație ce constituie o neconstituționalitate manifestată prin omisiuni normative fundamentale, iar Curtea Constituțională are rolul imperativ de a constata aceste lacune, DE A SE SESIZA DIN OFICIU și de a interveni atât de sitestătător (DIN OFICIU) în calitate de legiuitor pasiv, cât și de a atrage în procedură Parlamentul în privința întregului Cod Fiscal.**

94. **Or, conform principiului supremației Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale și conform principiului loialității Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale, Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte constituie un Acord suprem, inclusiv Constituției în sensul art. 4 și art. 8 din Constituția Republicii Moldova.**

95. **În acest sens prin modificările operate la Constituția Republicii Moldova publicate la 13-11-2024 în Monitorul Oficial Nr. 466 art. 635, a fost RECONFIRMATĂ identitatea europeană a poporului Republicii Moldova și ireversibilitatea parcursului european al Republicii Moldova, DECLARÂND integrarea în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova, fiind instituită și o prevedere specială în acest sens în Constituția Republicii Moldova:**

INTEGRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
Articolul 140[1]
Aderarea la tratatele constitutive și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene

(1) Aderarea Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, se stabilește de Parlament prin lege organică.
(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

96. **Realizarea Articolului 140[1] din Constituție are loc inclusiv în prezent prin procedura de armonizare a cadrului normativ national la acquis-ul UE, respectiv problematica abordată în prezenta sesizare impune înaltei Curți, subsidiar prezentei sesizări, prin SESIZARE DIN OFICIU A ÎNALTEI CURȚI o examinare pe fond *in integrum* a Codului Fiscal la compatibilitate cu Acordul de Asociere în mod absolut, și cu art. 16 alin. (1) lit. (f) pe latura ce ține de combaterea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare guvernate de Codul fiscal și legislația conexă, sesizarea prezentă fiind întrunitivă cumulativ a tuturor condițiilor de examinare în fondul Forului Constituțional.**

*** *Sfârșit capitol C. Continuare pe pagina următoare* ***

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

97. **Caracterul lacunar al Codului fiscal se manifestă, în cauza de față, în trei zone principale.** Prima zonă este **zona calității procesuale și a contestării. Art. 267 alin. (1) Cod fiscal**, în formula și interpretarea pe care o instrumentalizează SFS, nu ține cont de realitățile patrimoniale și juridice în care actele fiscale afectează nu doar „persoana vizată" în sens formal, ci și titulari ai unor drepturi patrimoniale și probatorii conexe, inclusiv entități și persoane care sunt afectate direct sau indirect. Într-un drept fiscal compatibil cu Constituția, contestarea trebuie să fie deschisă cel puțin pentru orice persoană care demonstrează o afectare reală a patrimoniului, a dreptului la probă sau a poziției juridice. În schimb, cadrul actual permite autorității să declare, formal, că reclamantul nu are drept să conteste, iar instanța să fie împinsă să respingă cauza fără a examina fondul. Referința SFS, în această zonă, funcționează ca instrument de respingere, nu ca instrument de clarificare.

98. A doua zonă este **zona falsului probator și a controlului repetat/remedia, garanție ce rezultă și din art. 16 alin. (1) lit. (f) a Acordului de Asociere.** În prezenta cauză, axa probatorie este una cu greutate excepțională: existența documentelor primare dovedite falsificate în sens penal, încadrate sub **art. 361 Cod penal**, deci produs al infracțiunii. Într-o asemenea ipoteză, ordinea juridică ar trebui să impună automat o obligație de remediere: actele fiscale întemeiate pe un suport infracțional trebuie decontaminate, iar procedura fiscală trebuie să aibă un mecanism clar de reexaminare pe fond, cu acces la probă și cu un act final susceptibil de control judiciar. Însă **art. 214 alin. (6) Cod fiscal**, în forma sa actuală, nu conține un astfel de mecanism obligatoriu, iar Codul fiscal, în ansamblu, nu reglementează expres faptul că **falsul documentelor primare** constituie temei clar de reexaminare și de eliminare a consecințelor actului viciat. Această omisiune permite autorității să trateze falsul ca un element periferic, să mențină actele și să evite fondul, invocând formal proceduri interne și limite legale. Astfel, referința SFS poate „închide" discuția înainte ca instanța să ajungă la miez: cum pot fi menținute efecte fiscale generate de un produs al infracțiunii.

99. A treia zonă este **zona accesului la informație și probă** în prezența secretului fiscal. Regimul secretului fiscal, astfel cum este utilizat, nu este acompaniat de un set de garanții clare: **nu există o procedură normativă suficient de determinată care să obligе autoritatea să facă o delimitare a informațiilor ce pot fi protejate de cele ce trebuie comunicate pentru apărare;** nu există o obligație explicită de anonimizare sau furnizare parțială; nu există standarde legale clare de motivare consolidată; nu există un mecanism procedural robust prin care instanța să poată verifica proporționalitatea refuzului și să dispună efectiv comunicarea probelor necesare. În lipsa acestor garanții, secretul fiscal devine un instrument de respingere, iar referința SFS devine suficientă pentru a bloca fondul. Aceasta este esența inadmisibilității practice: un drept la proces, dar fără acces la materialul care face procesul posibil.

100. **Efectul de blocare a examinării în fond se vede în modul în care toate aceste componente lucrează simultan: secretul fiscal taie proba, art. 267 alin. (1) taie contestarea, art. 214 alin. (6) și omisiunile taie finalitatea remedială.** Într-o asemenea configurație, instanța este împinsă într-o alegere falsă: fie respinge cererea ca inadmisibilă, deși există interes patrimonial real și axă probatorie serioasă, fie ar încerca să soluționeze fondul fără probe, ceea ce este imposibil. Aceasta este „inadmisibilitatea practică": nu o inadmisibilitate declarată de Constituție, ci una produsă de mecanica normelor și omisiunilor, utilizate în practică de autoritate prin instrumente precum referința depusă în dosar.

101. **În plus, caracterul abuziv post-jurisprudență HCC nr. 24 din 10.08.2021 al practicii SFS amplifică problema: dacă după intervențiile Curții Constituționale administrația continuă să utilizeze secretul fiscal ca ecran absolut și să mențină aceeași logică de excludere, atunci problema nu mai este una de „aplicare izolată", ci de sistem: legea, prin ambiguitățile și lacunele ei, permite perpetuarea abuzului.** Într-o asemenea situație, Curtea Constituțională este chemată nu să rezolve cauza în fond, ci să restabilească garanțiile normative fără de care fondul nu poate fi judecat.

102. Aceasta este, în esență, justificarea capitolului: referința SFS devine instrument de inadmisibilitate practică nu pentru că instanța ar fi obligată să o accepte, ci pentru că **legea nu oferă instanței instrumente suficient de clare și imperative pentru a sparge zidul: obligații de furnizare a probelor în formă compatibilă cu secretul, recunoașterea dreptului de contestare al celor afectați patrimonial, și obligații de remediere în caz de fals.** În lipsa acestor mecanisme, dreptul la justiție este deturnat, iar procesul se transformă într-o procedură fără fond.

103. Respectiv, prin prezenta sesizare este argumentată imperativitatea controlului constituționalității in integrum a dispozițiilor **art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și imperativitatea controlului în Forul Constituțional a omisiunilor normative aferente** (drepturile terților/vizaților indirect afectați de actele Serviciului Fiscal de Stat; accesul efectiv la informație-probă în condițiile invocării secretului fiscal; regimul juridic al contestării și al controlului repetat/reexaminării în ipoteza în care suportul probator al actului fiscal este contaminat de acte primare și documente dovedite falsificate – produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal), la incidență normativă prin efect și prin omisiune cu Constituția, în măsura în care aceste reglementări, coroborate cu utilizarea secretului fiscal ca instrument de refuz absolut în practică (inclusiv post-jurisprudență), instituie o inadmisibilitate practică, blochează examinarea în fond, neutralizează controlul jurisdicțional efectiv asupra actelor fiscale și fac iluzorii drepturile fundamentale ale reclamanților, **contrar art. 1 alin. (3), art.art. 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127 din Constituție, coroborat cu art. 6 și art. 13 CEDO și art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO, considerând și nota de delimitare că dispoziția art. 131 alin. (5) Cod fiscal este invocată în prezenta sesizare doar contextual, în măsura în care există o sesizare pendinte distinctă deja ridicată în fața Înaltei Curți, soluție de care urmează să se conducă și prezentul raport litigios, totuși aceasta nu constituie obiectul prezentei excepții, ci doar element de referință privind cadrul general al practicii și al refuzurilor motivate prin aplicarea abuzivă și neconstituțională de către SFS a noțiunii de „secret fiscal", contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, în contextul sesizat fiind adusă atingere următoarelor drepturi fundamentale garantate de Constituție și Convenție**

- **Dreptul la acces efectiv la justiție** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la un remediu efectiv** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 13 CEDO**
- **Dreptul la apărare (inclusiv acces la probă și la materialele relevante)** garantat de **art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la informare și la cunoașterea drepturilor/obligațiilor, exigența calității legii** garantat de **art. 23 Constituție** (coroborat cu art. 1 alin. (3), art. 7 Constituție)
- **Dreptul de acces la informație** garantat de **art. 34 Constituție** (în dimensiunea sa funcțională: informație-probă pentru un litigiu)
- **Dreptul la protecția proprietății și a încrederii legitime** garantat de **art. 46 și art. 127 Constituție** și **art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO**
- **Dreptul la egalitate și nediscriminare procedurală / egalitatea armelor** garantat de **art. 16, art. 20, art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la securitate juridică și finalitate (componentă a statului de drept)** derivat din **art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție**, coroborat cu exigențele **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la buna administrare a justiției și la protecția efectivă împotriva arbitrariului** derivat din **art. 1 alin. (3), art. 20, art. 23 Constituție** și standardele **CEDO** privind „practic și efectiv"
- **Garanția constituțională a restrângerii proporționale a drepturilor** garantată de **art. 54 Constituție**, prin prisma testului de legalitate, scop legitim, necessitate și proporționalitate stricto sensu.
- **Dreptul la contestația în judecată a actelor ilegale și vătămătoare a autorităților publice, inclusiv SFS, garantat de art. 53 din Constituție.**

104. Simultan sunt pertinente și prevederile imperative ale **Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare – iar prezenta speță dovedește că Codul fiscal nu prevede realizarea acestui deziderat în practica legală și reală, or judecătorul se conduce numai de Lege, iar omisiunea Legiuitorului de a norma o prevedere compatibilă cu art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acordul de Ascociere – constituie o omisiune normativă echivalabilă cu neconstituționalitatea.**

105. Reieşind din obiectivul strategic al Republicii Moldova de integrare europeană, **consfinţit şi în art. 140[1] din Constituţie** prezintă un interes sporit cunoaşterea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene şi în ce măsura valorile constituţionale ale statului nostru corespund acestora. Astfel, Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de instituire a Comunităţii Europene, semnat la 13.12.2007, recunoaşte că din moştenirea culturală, religioasă şi umanistă a Europei **s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile şi inalienabile ale persoanei, precum şi libertatea, democraţia, egalitatea şi statul de drept.**

106. **În prevederile supreme stipulate la art. 4 și art. 8 din Constituție** rezidă interpretare conformă și conformare loială la tratatele internaționale, precum DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI, PACTUL INTERNAȚIONAL CU PRIVIRE LA DREPTURILE CIVILE ȘI POLITICE și **CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE**, și dincolo de orice dubiu juridic prevederile **Acordului de Ascociere** cu UE stipulate la **art. 12** (stat de drept, acces la justiție) și **art. 16 alin. (1) lit. f (combaterea falsului de documente și acte)** – ce toate impun soluții interne **compatibile** cu standardele europene, mai ales când controversa privește **standardele de remediu** și **efectul util** al drepturilor.

107. **Republica Moldova fiind în procedura de armonizare a cadrului normativ** (clusterul fundamentals, aflat în derulare până la aderarea oficvială a Republicii Moldova, fiind primul cluster deschis și ultim închis) - **respectarea Acquis-ului European impune alinierea imediată Codului fiscal la prevederile Acordului de Asociere – constituie o imperativitate ce nu poate fi ignorată de Înalta Curte.**

108. **Totodată și regula interpretării conforme cu tratatele** ce rezidă în art. 4 Constituție **impune** aplicarea standardelor CEDO mai favorabile atunci când dreptul intern este insuficient, motiv pentru care în lipsa unei căi interne efective **se aplică direct art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO, art. 6 și 13 CEDO pentru a asigura accesul efectiv la judecată în fond, și remedierea drepturilor de proprietate încălcate ale entității juridice afectate SRL Penomet Grup în dreptule sale ce rezidă în facture fiscal anulată ilicit în baza unor acte falsificate și derivate din falsificate (fructul pomului otrăvit), dar și a persoanelor fizice ale căror drepturi la proprietate sunt afectate și incidente prevederilor legale sesizate, ce afectează drepturile fundamentale garantate de Constituție.**

109. Simultan și **principiul conformării loiale la tratate** ce rezidă în art. 8 Constituție **obligă** Instituția judiciară națională (CSJ și Curtea Constituțională) și Legiuitorul să suplinească **vidul normativ de a reglementa condițiile de decontaminare a actelor autorităților fiscal uzul de fals și documentele falsificate** (inclusive ca produs al infracțiunii prevăzute de art 361 Cod penal, precum în speță), pentru a avea un cadru legal conform **Acordului de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are, reiterăm, obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente.**

110. În virtutea art. 1 alin. (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sunt garantate. **Loialitatea constituțională** reprezintă ataşamentul faţa de valorile constituționale, respectarea Constituției în litera și în spiritul acesteia, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor și respectarea drepturilor pe care Constituția le prevede, încadrarea în limitele de competență stabilite de textele constituționale și respectarea competenței reglementate pentru toate autoritățile publice, cooperarea, colaborarea, consultarea **în îndeplinirea competențelor concurente.** În Republica Moldova precum în România, obligația de loialitate constituțională nu are o consacrare expresă în Constituție, aceasta fiind dedusă de către Curtea Constituțională pe calea interpretării normelor Legii fundamentale. Jurisprudența Curții a evoluat de la o simplă enunțare a conceptelor de *„loialitate"* și *„comportament loial"*, la circumstanțerea unor *„norme de loialitate constituțională"* derivând dintr-un principiu expres consacrat de Constituție – cel al separației și echilibrului puterilor în stat, **care circumstanțiază obligația unui comportament loial în raport de Constituție precum și de cooperare loială între autoritățile publice**. Chiar dacă obligația menționată nu are o consacrare constituțională expresă, obligativitatea deciziilor Curții Constituționale în întregul lor, ca unitate a considerentelor și dispozitivului, determină astfel încât cele statuate în motivarea deciziilor să se impună tuturor subiectelor de drept.

111. **Articolul 53 din Constituție prevede Drepturile persoanei vătămate de o autoritate publică** (1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei. **SFS constituie o autoritate publică în sensul învederat de Constituție.**

112. Simultan, **articolul 54 din Constituție prevede condițiile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.** (2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei. **(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.** (4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.a

113. **Cerința standardului de calitate a Legii este dictată de art. 23 alin (2) din Constituție.** De calitatea legilor depinde eficiența activității de realizare a dreptului și stabilitatea întregului sistem de drept al statului. Mai mult, dezvoltarea în continuare a dreptului, a statului şi a societăţii cere din partea legiuitorului o atenţie deosebită faţă de calitatea actelor normative adoptate, moment de care depinde eficienţa realizării lor, stabilitatea sistemului de drept şi viitorul statului de drept, altfel spus, de calitatea legilor depinde și viitorul statului, bunăstarea cetățenilor, climatul investițional și imaginea țării în plan internațional. **Ideea centrală a acestor afirmații are o valoarea axiomatică, întrucât este de necontestat faptul că calitatea legii reprezintă o condiție fundamentală a existenței și perpetuării statului de drept și a realizării rolului acestuia în viața individului.**

114. **Un rol important în acest sens i-a revenit Curții Europene a Drepturilor Omului** care, prin intermediul jurisprudenței sale, în lipsă de reglementări normative exprese (la nivel european), a reușit să impună statelor semnatare ale Convenției europene a drepturilor omului, obligația asigurării și respectării principiului securității juridice în activitatea legislativă, executivă și judiciară a acestora. **În esență, într-un sens mai larg, este vorba despre asigurarea calității actelor normative (adoptate de legislative și executive), precum și a hotărârilor judecătorești (pronunțate de către instanțele de judecată) sub aspectul clarității, preciziei, exactității și previzibilității dispozițiilor acestora. Așadar, întru onorarea acestor obligații, statele sunt chemate să întreprindă acțiuni concrete și eficiente în vederea asigurării și monitorizării calității acestor acte.**

115. **Din categoria criteriilor juridice a calității Legii fac parte conformitatea legii cu Constituţia, tratatele şi convenţiile internaţionale şi cu alte legi, caracterul sistemic al legii, respectarea de către legiuitor a regulilor tehnico-legislative, stabilitatea legii și conformitatea cu principiile convenționale și Convenția E.D.O.**

116. **Asigurarea calității corespunzătoare a actelor normative este posibilă doar prin repere juridice unanim recunoscute. În acest sens există reperul juridic indiscutabil Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte**

Articolul 12

Statul de drept

(1) În cadrul cooperării în spațiul de libertate, securitate și justiție, părțile acordă o importanță deosebită promovării **statului de drept, inclusiv** independenței sistemului judiciar, **accesului la justiție și dreptului la un proces echitabil.**

(3) Respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale va ghida toate activitățile de cooperare în domeniul libertății, al securității și al justiției.

Articolul 16

Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale

(1) Părțile cooperează în ceea ce privește prevenirea și combaterea tuturor formelor de activități infracționale și ilegale, organizate sau nu, inclusiv cele cu caracter transnațional, cum ar fi:

(a) traficul de migranți și traficul de persoane;

(b) contrabanda și traficul de bunuri, inclusiv în domeniul armelor de calibru mic și al drogurilor ilicite;

(c) activitățile economice și financiare ilegale, cum ar fi contrafacerea, frauda fiscală și fraudele legate de achizițiile publice;

(d) frauda, astfel cum se specifică în titlul VI (Asistență financiară și Dispoziții antifraudă și de control) din prezentul acord, referitoare la proiecte finanțate de către donatori internaționali;

(e) corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență;

(f) **falsificarea de documente** și prezentarea de declarații false, precum și

(g) criminalitatea informatică.

(2) Părțile intensifică cooperarea bilaterală, regională și internațională între organele de asigurare a respectării legii, inclusiv consolidarea cooperării dintre Oficiul European de Poliție (Europol) și autoritățile competente ale Republicii Moldova. **Părțile se angajează să pună în aplicare în mod eficace standardele internaționale relevante și, în special, cele consacrate în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (UNTOC) din 2000 și cele trei protocoale la aceasta, în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003 și în instrumentele relevante ale Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea corupției.**

117. **Privitor la *standardul calității legii.*** Potrivit jurisprudenței constante a Înaltei Curții **condiţia previzibilităţii legii** este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea – în caz de necesitate, cu o asistenţă juridică adecvată – într-o măsură rezonabilă în circumstanţele cauzei, consecinţele pe care o conduită le poate implica (*Berardi şi Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy şi Lebedev v. Rusia* [nr. 2], 14 ianuarie 2020, § 570). În jurisprudenţa sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar şi inteligibil, fără dificultăţi de ordin sintactic şi pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25). **Totodată, Curtea reiterează că o normă corespunde exigenţei previzibilităţii atunci când oferă o măsură de protecţie împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităţile publice (*Centro Europa 7 S.r.l. şi Di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 143).**

118. Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție, „exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor **prevăzute de lege**". Sintagma „prevăzută de lege" presupune ca legea să îndeplinească anumite condiții de calitate. În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituţie impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile şi previzibile. **Momentul din care Codul fiscal nu transpune raționamentele art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acordul de asociere în privința decontamnării actelor autorităților publice de acte și documente dovedite falsificate în proceduri penale definitive – poate fi reținut argumentul că *in intergum* Codul fiscal NU pranspune CONDIȚIILE DE VALORI FUNDAMENTALE (clusterul "fundamentals") ÎNTRU ARMONIZAREA CADRULUI NORMATIV NAȚIONAL AL CANDIDATULUI DE ADERARE LA UE – REPUBLICA MOLDOVA, ce constituie o neconstituționalitate manifestată prin omisiuni normative fundamentale, iar Curtea Constituțională are rolul imperativ de a constata aceste lacune și de a interveni atât de sitestătător (DIN OFICIU) în calitate de legiuitor pasiv, cât și de a atrage în procedură Parlamentul.**

119. Or, situația constatată în prezenta speță, în care se dovedește că **Codul fiscal nu transpune raționamentele art. 16 alin. (1) lit. (f)** din Acordul de asociere în privința decontamnării actelor autorităților publice de acte și documente dovedite falsificate în proceduri penale definitive – **poate fi reținut, subsidiar și argumentul că *in intergum* Codul fiscal NU pranspune CONDIȚIILE DE VALORI FUNDAMENTALE UE** (clusterul

"fundamentals"), condiție ***sine qua non*** de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, impusă Statului întru ARMONIZAREA CADRULUI NORMATIV NAȚIONAL AL CANDIDATULUI– REPUBLICA MOLDOVA la cadrul normative UE, **situație ce constituie o neconstituționalitate manifestată prin omisiuni normative fundamentale, iar Curtea Constituțională are rolul imperativ de a constata aceste lacune, DE A SE SESIZA DIN OFICIU și de a interveni atât de sitestătător (DIN OFICIU) în calitate de legiuitor pasiv, cât și de a atrage în procedură Parlamentul în privința întregului Cod Fiscal.**

120. Or, conform **principiului supremației Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale** și conform **principiului loialității Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale**, Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte **constituie un Acord suprem, inclusiv Constituției în sensul art. 4 și art. 8 din Constituția Republicii Moldova.** În acest sens prin modificările operate la Constituția Republicii Moldova publicate la 13-11-2024 în Monitorul Oficial Nr. 466 art. 635, a fost RECONFIRMATĂ identitatea europeană a poporului Republicii Moldova și ireversibilitatea parcursului european al Republicii Moldova, DECLARÂND integrarea în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova, fiind instituită și o prevedere specială în acest sens în Constituția Republicii Moldova:

Titlul V[1]
INTEGRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
Articolul 140[1]
Aderarea la tratatele constitutive și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene

(1) Aderarea Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, se stabilește de Parlament prin lege organică.
(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

121. Realizarea **Articolului 140[1]** din Constituție are loc inclusiv în prezent prin procedura de armonizare a cadrului normativ national la acquis-ul UE, respectiv problematica abordată în prezenta sesizare impune Înaltei Curți, subsidiar prezentei sesizări, prin **SESIZARE DIN OFICIU A ÎNALTEI CURȚI o examinare pe fond *in integrum* a Codului Fiscal la compatibilitate cu Acordul de Asociere în mod absolut, și cu art. 16 alin (1) lit. (f) pe latura ce ține de combaterea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare guvernate de Codul fiscal** și legislația conexă, sesizarea prezentă fiind întrunitivă cumulativ a tuturor condițiilor de examinare în fondul Forului Constituțional.

122. Condiția calității legii impune în mod obligatoriu, prin regulile de tehnică legislativă, ca norma juridică să fie clară, să fie neechivocă, să fie structurată logic, să nu permită interpretări divergente, **să fie previzibilă în efecte prin corelare cu art. 23 Constituție și standardele Comisiei de la Veneția**. Aceste cerințe decurg din principiile generale ale normării, structura normei juridice și obligația utilizării unui limbaj juridic precis și lipsit de ambiguități.

123. În acest sens și Legea 100/2017 prevede la articolul 3. Principiile activității de legiferare (1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii: a) **constituționalitatea**; b) **respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale**; c) **legalitatea și echilibrul între reglementările concurente**; d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea şi predictibilitatea normelor juridice; e) asigurarea transparenţei, publicității şi accesibilității; f) respectarea ierarhiei actelor normative.

124. Principiile reglementării impun **claritate sporită** legilor organice, prin prisma următoarelor principii unanim recunoscute de drept **principiul legalității, principiul previzibilității și securității juridice, principiul accesibilității normei**.

125. **Comisia de la Veneția** (Rule of Law Checklist, CDL-AD(2016)007) spune clar că **siguranța juridică** include în special **accesibilitatea** legii (publicată, ușor de găsit), **previzibilitatea efectelor,** formularea cu **suficientă precizie și claritate** pentru ca persoanele să-și poată regla conduita. În documentele recente ale Comisiei de la Veneția și evenimente CoE se vorbește explicit despre claritatea și accesibilitatea standardelor,

coerență legislativă, previzibilitate juridică și limitarea puterii discreționare pentru a evita incertitudinea, derapajul sauingerințe disproporționale la drepturile fundamentale.

126. **Înalta Curte în calitatea sa de Legiuitor pasiv** s-a expus în asemeni situații și a intervenit multiplu ori de câte ori s-a constatat incidența prin text obstrucționalizant, sau prin efect, sau prin omisiune a Legiuitorului de a institui un cadru normativ capabil să regleze un raport litigios, precum în prezenta speță. În acest sens în Hotărârea nr. 12 din 06.04.2021 la § 35. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23). Sunt pertinente direct raționamente Înaltei Curți expuse în HCC nr. 17 din 19 mai 2016 , § 71. **În acest context, Curtea reține că, fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.** Or, Curtea Constituțională, potrivit art. 134 din Legea fundamentală, garantează supremația Constituției, ceea ce presupune, printre altele, **conformitatea întregului drept cu Constituția**. Reacția de intervenție a Curții este expusă în **§ 72** *în această ordine de idei,* ***Curtea reține*** *critica de neconstituționalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală,* ***în partea ce ține de nereglementarea*** *unui termen rezonabil pentru care poate fi dispusă măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar,* ***deoarece tocmai omisiunea și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat.***

127. **Intervenția similară a Înaltei Curți a avut loc și în HCC nr. 11 din 23.09.2025, prin declararea ca fiind neconstituțională omisiunea legiuitorului de a reglementa prin Lege căi de exercitare a unor drepturi consfințite de Lega Supremă.**

128. Respectiv în situația certă ***lex dixit minus quam voluit***, or legea scrisă de Legiuitor a spus mai puțin decât a vrut, și reieșind din Jurispruidența Curții Constituționale a Republicii Moldova în cazurile în care Legiuitorul a omis să reglementeze condiții, noțiuni, termeni, obligațiuni clare și certe, considerăm prezenta adresare întemiată, legală și care corespunde în mod total atribuțiilor Curții Constituționale de legiuitor negativ și de legiuitor pasiv.

129. În consecință, legătura dintre admisibilitatea de examinare în fondul Forului Constituțional al excepției și obligația Curții Constituționale este una directă și imperativă. **Suntem în drept de a spune că Înalta Curte nu poate respinge sesizarea fără a încălca art. 20 și art. 26 din Constituție, întrucât o asemenea soluție ar priva partea de un remediu constituțional efectiv și ar transforma excepția de neconstituționalitate într-un mecanism pur formal, lipsit de utilitate practică, da în condițiile în care nu există o interpretare suficientă a Curții Constituționale care să clarifice dincolo de orice dezbatere juridică – soluția oficială care ar servi temei direct de soluție la problematica normativă abordată**.

130. ***Privitor la scopul legitim.*** Din articolul 54 alin. (2) din Constituție rezultă că ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele **scopuri legitime**: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției. **În prezenta speță nu se atestă careva argumente sau condiții speciale capabile să impună restricții protecției, realizării și reparării drepturilor fundamentale garantate de Constituție**, *in concreto*

- **Dreptul la acces efectiv la justiție** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la un remediu efectiv** garantat de **art. 20 Constituție** și **art. 13 CEDO**
- **Dreptul la apărare (inclusiv acces la probă și la materialele relevante)** garantat de **art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la informare și la cunoașterea drepturilor/obligațiilor, exigența calității legii** garantat de **art. 23 Constituție** (coroborat cu art. 1 alin. (3), art. 7 Constituție)
- **Dreptul de acces la informație** garantat de **art. 34 Constituție** (în dimensiunea sa funcțională: informație-probă pentru un litigiu)
- **Dreptul la protecția proprietății și a încrederii legitime** garantat de **art. 46 și art. 127 Constituție** și **art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO**
- **Dreptul la egalitate și nediscriminare procedurală / egalitatea armelor** garantat de **art. 16, art. 20, art. 26 Constituție** și **art. 6 CEDO**

- **Dreptul la securitate juridică și finalitate (componentă a statului de drept)** derivat din **art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție**, coroborat cu exigențele **art. 6 CEDO**
- **Dreptul la buna administrare a justiției și la protecția efectivă împotriva arbitrariului** derivat din **art. 1 alin. (3), art. 20, art. 23 Constituție** și standardele **CEDO** privind „practic și efectiv"
- **Garanția constituțională a restrângerii proporționale a drepturilor** garantată de **art. 54 Constituție**, prin prisma testului de legalitate, scop legitim, necesitate și proporționalitate stricto sensu.
- **Dreptul la contestația în judecată a actelor ilegale și vătămătoare a autorităților publice, inclusiv SFS, garantat de art. 53 din Constituție.**

131. Din momentul în care, prin actele și poziția procesuală formalizată în referința SFS, se invocă „secretul fiscal", se restrânge contestarea printr-o **lectură exclusivistă a art. 267 alin. (1) Cod fiscal** și se justifică (direct sau implicit) un control repetat în baza art. 214 alin. (6) fără a integra expres ipoteza controlului repetat necesar în caz de **fals dovedit al documentelor primare**, cauza nu mai poate fi tratată ca un litigiu administrativ obișnuit. Ea devine, prin natura sa, o **problemă de incidență constituțională**: legea și omisiunile ei operează ca un ansamblu normativ care golește de conținut drepturile fundamentale, iar instanța de drept comun este pusă în situația de a respinge ca inadmisibil ori de a judeca formal, deși existența unei axe probatorii de falsificare stabilită impune, dimpotrivă, o examinare efectivă și completă, cu acces la probă și cu protecția drepturilor patrimoniale consolidate.

132. **În această configurație, incidența drepturilor constituționale nu este abstractă, ci directă și determinantă pentru soluționarea cauzei.**

133. **Dreptul de acces efectiv la justiție (art. 20 Constituție; art. 6 CEDO)** este incident deoarece reclamantii sunt confruntați cu un mecanism normativ care transformă accesul la instanță într-un acces iluzoriu: li se cere să conteste, dar li se refuză materialul probator indispensabil (prin „secret fiscal"), li se contestă calitatea procesuală (prin art. 267 alin. (1) interpretat restrictiv), iar examinarea în fond este blocată printr-o arhitectură normativă care permite menținerea ingerinței fără control judiciar real. Când norma funcționează astfel, dreptul de acces la o instanță nu mai este „efectiv", ci devine pur formal, întrucât reclamantii nu pot prezenta cauza în condiții de contradictorialitate și nu pot obține o soluție pe fond asupra unui drept patrimonial determinat.

134. **Dreptul la informare și la claritatea legii (art. 23 Constituție)** este incident deoarece cadrul normativ contestat, în special prin omisiunile sale, nu permite previzibilitatea și nu oferă criterii clare: cine poate contesta actul fiscal atunci când efectele lui lovesc direct drepturile altor persoane decât cea „vizată" formal; ce documente trebuie comunicate și în ce condiții atunci când informația este indispensabilă probațiunii și apărării unui drept; care este standardul de reacție al autorității în ipoteza în care actele primare utilizate în control sunt **dovedit falsificate** și constituie produs al infracțiunii. Lipsa acestor delimitări normative și utilizarea „secretului fiscal" ca refuz generalizat generează un regim de impredictibilitate care afectează direct art. 23, pentru că reclamantii nu au un cadru normativ inteligibil și accesibil care să le permită să prevadă consecințele și să-și exercite drepturile în mod efectiv.

135. **Dreptul de proprietate și garanțiile patrimoniale (art. 46 și art. 127 Constituție; art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO)** sunt incident(e) deoarece ingerințele și efectele juridice produse asupra raporturilor fiscale consolidate, inclusiv asupra facturii fiscale și asupra obligațiilor fiscale executate (TVA achitat, impozite achitate), afectează direct **un bun** în sens constituțional și convențional: un drept patrimonial determinat și o încredere legitimă derivată din raporturi fiscale consolidate și din actele contabile și fiscale recunoscute în ordinea juridică. În momentul în care SFS operează intervenții cu efect asupra unui titlu patrimonial și, concomitent, blochează accesul la dosarul/mapele probatorii și dreptul de contestare efectivă, ingerința nu este doar una administrativă; ea devine una cu consecințe patrimoniale care reclamă un control strict al proporționalității și al legalității, iar lipsa unui remediu efectiv agravează atingerea dreptului de proprietate.

136. **Principiul proporționalității și condițiile restrângerii exercițiului drepturilor (art. 54 Constituție)** sunt incident(e) deoarece restricțiile invocate în practică – în special prin „secret fiscal" – nu sunt calibrate, motivate și supuse unei balanțe reale între interese concurente. Restrângerea devine automată și totalizantă: în loc să protejeze un interes legitim punctual, ea exclude accesul la probă în întregime ori în partea esențială, în condițiile în care reclamantii invocă un interes juridic superior, determinat, și în condițiile existenței unei axe de fals dovedit care impune transparență probatorie. Mai mult, restricția devine disproporționată atunci când este utilizată pentru a menține un act administrativ necontrolat în fond, în

pofida faptului că produsul infracțiunii este parte din lanțul cauzal care a generat ingerința fiscală. Or, în lipsa unor garanții normative explicite (termene, condiții, control judiciar, criterii de divulgare parțială/anonimizare), restrângerea prin „secret fiscal" depășește standardul art. 54 și încalcă exigența ca restrângerea să fie necesară, adecvată și proporțională.

137. **Dreptul la un remediu efectiv (art. 20 Constituție; art. 13 CEDO)** este incident deoarece reclamantii sunt lipsiți de un instrument juridic eficient pentru a obține fie comunicarea materialului probator indispensabil, fie recunoașterea calității procesuale în raport cu efectele actului fiscal, fie examinarea în fond a cauzei în contextul unui fals dovedit. Un remediu este „efectiv" nu atunci când există în abstract, ci atunci când poate conduce, practic, la examinarea pe fond și la înlăturarea încălcării. Aici, mecanismul normativ contestat produce exact contrariul: conduce la respingeri procedurale, la imposibilitatea probării, la menținerea ingerinței și la perpetuarea efectelor.

138. În mod logic, aceste drepturi trebuie văzute nu numai separat, ci și în **interacțiunea lor cumulativă**, deoarece anume efectul combinat produce blocajul constituțional. De aceea, reclamantii formulează în continuare **tabelul narativ** al incidenței, separat și cumulativ, pe cele patru axe normative.

139. **Incidența separată cu SECRETUL FISCAL.** Prin invocarea „secretului fiscal" ca refuz de a prezenta mapa integrală și anexele, reclamantii sunt privați de acces la informație-probă, ceea ce afectează imediat **art. 20** (acces la instanță efectiv) și **art. 6 CEDO** (egalitatea armelor și contradictorialitatea), deoarece partea nu poate administra probele indispensabile și nu poate combate poziția autorității. În același timp, lipsa criteriilor clare și a garanțiilor de divulgare controlată afectează **art. 23** (claritatea și accesibilitatea normei), iar refuzul generalizat, neindividualizat și nemotivat în raport cu scopul concret al procesului, depășește standardul de restrângere permis de **art. 54**. Efectul material este și patrimonial, întrucât fără probă și fără acces la documente nu poate fi protejat efectiv **bunul** în sensul **art. 46/127** și **art. 1 Prot. 1**, iar dreptul devine practic inexercitabil.

140. **Incidența separată cu ART. 267 ALIN. (1) COD FISCAL.** În măsura în care este interpretat ca interdicție de contestare pentru persoanele care nu sunt „vizate formal" în decizie, art. 267 alin. (1) lovește în nucleul **art. 20** și **art. 6 CEDO**, deoarece exclude accesul la instanță al titularilor unor drepturi patrimoniale și interese legitime atinse de efectele actului. Totodată, această interpretare transformă calitatea procesuală într-un atribut controlat de autoritate (prin modul de redactare al actului), ceea ce afectează previzibilitatea și securitatea juridică și intră în coliziune cu **art. 23**. În mod direct, excluderea de la contestare atunci când există o atingere patrimonială determinată produce un vid de protecție în raport cu **art. 46/127** și **art. 1 Prot. 1**, pentru că reclamantii sunt privați de orice canal judiciar real pentru apărarea bunului.

141. **Incidența separată cu ART. 214 ALIN. (6) COD FISCAL.** În măsura în care această normă este utilizată pentru a legitima controlul repetat fără a impune o obligație expresă de remediere în ipoteza în care controlul anterior s-a întemeiat pe documente primare **dovedit falsificate** (produs al infracțiunii), incidența se vede imediat în **art. 54** (proporționalitate), deoarece măsura repetată devine arbitrară și poate fi folosită ca instrument de presiune sau de perpetuare a efectelor, fără standarde stricte de declanșare și fără garanții de corecție. În plus, dacă norma nu obligă la „decontaminarea" cadrului probator și nu prevede consecințe juridice clare în caz de fals dovedit, se creează un deficit de calitate a legii care afectează **art. 23**, iar consecințele patrimoniale și fiscale ale actelor repetate ating direct **art. 46/127** și **art. 1 Prot. 1**, prin instabilitatea raporturilor consolidate și prin riscul de menținere a unei ingerințe nejustificate.

142. **Incidența separată prin OMISIUNILE NORMATIVE (drepturile terților/vizaților indirect, acces la informație-probă, control repetat în caz de fals).** Omisiunile sunt, în această cauză, decisive: Codul fiscal nu conține garanții efective și criterii clare pentru situațiile în care o persoană este afectată direct de efectele actului fiscal, deși nu este „vizată formal", nu reglementează explicit dreptul de acces la materialele necesare probațiunii atunci când informația este indispensabilă apărării, și nu consacră expres obligația de reacție juridică a statului în cazul falsului dovedit al documentelor primare utilizate la control. Aceste omisiuni lovesc frontal **art. 20** și **art. 13 CEDO**, deoarece lipsa cadrului normativ transformă remediul judiciar în formalism, lovesc **art. 23** prin lipsa previzibilității și accesibilității normei și lovesc **art. 46/127** și **art. 1 Prot. 1** prin lipsa protecției efective a bunului în fața ingerinței administrative.

143. **Efectul cumulativ al incidențelor prin efect devine un mecanism de blocare a examinării în fond.** În cumul, aceste axe produc un rezultat unic: reclamantii sunt plasați într-o situație în care (i) nu pot obține probele esențiale din cauza „secretului fiscal", (ii) chiar dacă ar încerca să conteste, li se invocă lipsa calității procesuale prin art. 267 alin. (1), (iii) actele și ingerințele se perpetuează printr-o utilizare extensivă a art. 214 alin. (6) fără standardul imperativ al reacției în caz de fals dovedit, iar (iv) omisiunile normative împiedică

instanța să corecteze lacuna printr-o interpretare conformă, fără a ajunge ea însăși să completeze legea. Rezultatul final este **inadmisibilitatea practică** și blocarea examinării în fond, deși există un element determinant de drept: **falsificarea dovedită a actelor primare**, tratate în ordinea juridică penală ca produs al infracțiunii, și utilizarea lor ca suport al ingerințelor fiscale și al efectelor asupra raporturilor patrimoniale consolidate, inclusiv asupra probelor relevante pentru procedura de revizuire penală pendinte.

144. **Prin urmare, reclamanții arată că în prezenta cauză NU se solicită Curții Constituționale să arbitreze un litigiu fiscal ca atare**, ci să constate că **mecanismul normativ existent și omisiunile sale** produc o incompatibilitate constituțională prin efect: legea permite ca „secretul fiscal", art. 267 alin. (1), art. 214 alin. (6) și omisiunile normative să opereze împreună ca un dispozitiv de excludere, care blochează accesul la probă, accesul la instanță și protecția bunurilor, contrar **art.art. 20, 23, 46, 53, 54 și 127 din Constituție**, coroborat cu **art. 6 și art. 13 CEDO** și **art. 1 din Protocolul nr. 1**. Acesta este punctul în care controlul constituțional devine indispensabil: nu pentru a substitui instanța de drept comun, ci pentru a restabili standardele de calitate a legii și efectivitate a drepturilor, astfel încât cauza să poată fi judecată în fond, cu probațiune completă și cu protecția reală a drepturilor patrimoniale și procesuale ale reclamanților.

145. Din cele învederate supra, **nu se constată vreun scop special** care ar putea fi subsumat scopurilor legitime generale prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție, **în vederea justificării respingerii cererii de judecată a reclamanților pe motive de imperfecțiune sau imprecizie, sau omisiune a Legisislației.** Or, orice limitare trebuie să fie necesară și proporțională cu scopul urmărit. Or, în speță, nu există un scop legitim care să justifice negarea dreptului la reabilitare — dimpotrivă, aceasta perpetuează o situație de injustiție și contravine principiului efectului util al controlului constitutional.

146. Or, ipoteza de imposibilitate a examinării în fond și a decontaminării actelor oficiale ale SFS de documente dovedite falsificate în procedure penale - reprezintă o restrângere disproporționată și nejustificată a exercițiului drepturilor fundamentale și **este incompatibilă cu prevederile art. 54 din Constituție, cu art. 1 Protocol 1 CEDO și cu Acordul de Asociere la art. 16 alin. (1) lit. (f).**

147. **Orice altă soluție ar echivala cu acceptarea ca statul să se apere cu propriile omisiuni legislative și cu propriul buget împotriva obligațiilor constituționale și internaționale pe care și le-a asumat ce în această ipoteză ar constitui o situație incompatibilă cu statul de drept și cu angajamentele Republicii Moldova față de Consiliul Europei și Uniunea Europeană.**

148. În drept, interpretarea teleologică este metoda prin care o normă se citește și se aplică pornind de la **scopul ei (ratio legis)** și **obiectivele pe care legiuitorul a vrut să le atingă**, nu strict de la litera cuvintelor. Se întreabă: *care e finalitatea normei? ce rezultat practic trebuie să producă?* Apoi se alege acea interpretare care realizează cel mai bine scopul legitim al normei și al ordinii juridice. **Or, și din această perspectivă, Înalta Curte în virtutea atribuțiilor sale exclusive este chemată să se expună asupra garantării drepturilor fundamentale consecrate de Constituție prin Lege de către instanță, atât în condiția vidului normative, cît și pe latura împiedicării accesului spre judecare în fond de către prevederile contestate la neconstituționalitate prin prezenta sesizare.**

149. **Conform Art. 134 și Art. 140 din Constituție** rolul Curții este anume garantarea supremației Constituției și a drepturilor fundamentale ale Omului și în cazul în care aceste drepturi sunt încălcate este imperativă intervenția înaltei Curți or **drepturile fundamental la apărare și de acces la justiție își găsesc transpunere în Art. 6 par. 1 CEDO** Dreptul la un proces echitabil *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, iar* **dreptul fundamental la apărare și de remediu efectiv împotriva actelor ilicite a organelor de stat prin intermediul la justiției își găsesc transpunere și în prevederile art. 13 al Convenției E.D.O**. care garantează un remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor *Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta Convenţie au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.*

150. Art. 13 din Convenție privește, așadar, în principiu, capete de cerere referitoare la încălcarea materială a dispozițiilor Convenției. Enunțând în mod explicit obligația statelor de a proteja drepturile omului în primul rând în propria ordine juridică, **art. 13 stabilește în beneficiul justițiabililor o garanție suplimentară pentru respectarea efectivă a drepturilor în discuție** (Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 152], 2, **scopul art. 13 este de a oferi un mijloc prin intermediul căruia justițiabilii pot obține, la nivel național,**

reparație pentru încălcările drepturilor lor garantate de Convenție, înainte de activarea mecanismului internațional de plângere în fața Curții de la Starsbourg.

151. **Cerințele prevăzute la art. 13, ca și celelalte dispoziții ale Convenției, sunt de ordinul unei GARANȚII, nu al simplei bunăvoințe sau acordului practic** [Čonka împotriva Belgiei, 2002, pct. 83; Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței, 2007; pct. 66; Singh și alții împotriva Belgiei, 2012, pct. 98; A.C. și alții împotriva Spaniei, 2014, pct. 95; Allanazarova împotriva Rusiei, 2017, pct. 97]. Aceasta este o consecință a preeminenței dreptului, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, inerent tuturor articolelor din Convenție. **Aplicarea incompletă a garanțiilor de la art. 13 ar afecta funcționarea caracterului subsidiar al Curții în cadrul mecanismului Convenției, și, în general, ar face ca sistemul de protecție a drepturilor omului creat prin Convenție să piardă din eficacitate, atât pe plan național, cât și pe plan internațional [Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 155].** Or, **victimile unei infracțiuni de falsificare a documentelor, SRL Penomet Grup și Gherman Ion fiind victime directe, iar membrii familiei victime indirecte - urmează a fi restabilite în drepturi, iar prejudiciul cauzat urmează a fi reparat de cel ce a cauzat prejudiciul prin infracțiune – acesta fiind o condiție *sine qua non* a art. 13 din Convenție.**

152. Și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 12.12.2007, care in conformitate cu prevederile art. 6 al Tratatului de la Lisabona are aceeași valoare juridică ca cea a tratatului, proclamă: „Conștientă de patrimoniul său spiritual şi moral, **Uniunea este intemeiată pe valorile indivizibile şi universale ale demnităţii umane, libertăţii, egalităţii şi solidarităţii; aceasta se intemeiază pe principiile democraţiei şi statului de drept".**

153. Și conform **Pactului internaţional despre drepturile civile şi politice din 19.12.1966, drepturile omului nu pot fi obiectivul oricăror limitări**, cu excepţia celor prevăzute de lege, necesare pentru protecţia securităţii statului, ordinii publice, eticii (moralei) populaţiei sau drepturilor şi libertăţilor altor oameni, compatibile şi recunoscute de alte drepturi.

154. **Și conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 2 pct.1*** *Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute in prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.*

155. **Totodată conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 2 pct.3*** *Statele părţi la prezentul Pact se angajează: a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale; b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional; c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.*

156. **Conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 5, pct. 1.*** *Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ **vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute în Pact.** 2. **Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului** recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.*

157. Subsidiar sunt imperative principiile pertinente din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970 ***stipulat la lit* g) Principiul potrivit căruia statele trebuie să îndeplinească cu bună-credinţă obligaţiile pe care şi**

le-au asumat conform Cartei. Orice stat are obligaţia de a favoriza, împreună cu alte state sau separat, respectarea universală şi efectivă a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform Cartei.

158. **Respectiv este integral justificată Examinarea pe fond de către Curtea Constituțională privind excepția de neconstituționalitate** prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională şi articolele 38 alin.(l) lit. c) şi 39 din Codul Jurisdicţiei Constituţionale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 ***in integrum*** **a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și a omisiunilor normative aferente, *in concreto* drepturile terților/persoanelor interesate indirect și indirect afectați de actele SFS, restricționarea abuzivă a accesului la informațiile-probă în condițiile secretului fiscal contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal** la incidență normativă prin omisiune și prin efect cu Constituția, în măsura în care Legiuitorul, prin formulări restrictive și lacunare, coroborate cu utilizarea **secretului fiscal** ca instrument de refuz absolut în practică (post-jurisprudență), permite instituirea unei **inadmisibilități practice** și blocarea examinării în fond a contestațiilor împotriva actelor și inacțiunilor Serviciului Fiscal de Stat, neutralizând controlul jurisdicțional efectiv și făcând iluzorii drepturile și garanțiile constituționale ale reclamanților, în special în situații în care legalitatea actului fiscal este contestată pe baza unei axe probatorii de **falsificare dovedită**, contrar art. **1 alin. (3), 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127** din Constituție, coroborat cu art. **6 și 13 CEDO** și art. **1 Protocolul nr. 1**, fiind la caz aplicabilă *mutatis mutandis* jurisprudența Curții Constituționale constantă privind efectivitatea drepturilor și controlul omisiunilor normative, inclusiv raționamentele recente privind omisiunea legislativă (HCC nr. 11 din 23.09.2025), fiind justificată constatarea neconstituționalității prin efect și prin omisiune și restabilirea prevalenței drepturilor fundamentale asupra oricărei discreții administrative/judiciare, și prevederile imperative ale **Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

159. **Subsidiar,** conducându-ne de **principiului supremației Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale** și conform **principiului loialității Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale**, constatând că Acordul de Asociere între Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de o parte, şi Republica Moldova, pe de altă parte **constituie un Acord suprem, inclusiv Constituției în sensul art. 4 și art. 8 din Constituția Republicii Moldova,** iar realizarea **Articolului 140[1]** din Constituție are loc inclusiv în prezent prin procedura de armonizare a cadrului normativ national la acquis-ul UE, respectiv problematica abordată în prezenta sesizare impune Înaltei Curți, subsidiar prezentei sesizări, prin **SESIZARE DIN OFICIU A ÎNALTEI CURȚI o examinare pe fond *in integrum* a Codului Fiscal la compatibilitate cu Acordul de Asociere în mod absolut, și cu art. 16 alin. (1) lit. (f) pe latura ce ține de combaterea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare guvernate de Codul fiscal** și legislația conexă, sesizarea prezentă fiind întrunitivă cumulativ a tuturor condițiilor de examinare în fondul Forului Constituțional.

*** *Sfârşit capitol D. Continuare pe pagina următoare* ***

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

160. Precum argumentat explicit supra, în prezenta cauză, problema de constituționalitate nu se reduce la o divergență punctuală de interpretare fiscală, ci relevă o **ruptură structurală** între cadrul normativ fiscal-procedural și exigențele constituționale ale protecției efective a drepturilor. Axul de fapt care declanșează și agravează această ruptură este unul neechivoc: există o **axă probatorie de falsificare constatată**, iar efectele juridice ale acestei constatări sunt neutralizate practic printr-o combinație de norme și omisiuni care funcționează ca **mecanism de inadmisibilitate practică**, împiedicând judecarea în fond și accesul real la probă, la contestare și la repararea atingerilor patrimoniale. Respectiv, pretinsa încălcare nu este dedusă dintr-un dezacord punctual față de conduita unei autorități administrative, ci dintr-un **defect normativ și omisiv** care permite, în mod repetat, ca drepturile constituționale să fie neutralizate printr-un mecanism de **inadmisibilitate practică** și de **blocare a examinării în fond**. Încălcarea este una de tip structural, norma și omisiunea ei, creează un cadru în care, fie prin excluderea legitimării procesuale, fie prin blocarea accesului la probă, fie prin lipsa unui regim juridic clar pentru situația falsului dovedit, persoana/entitatea afectată este împiedicată să obțină un control judiciar efectiv asupra actelor fiscale care produc consecințe patrimoniale reale. În acest sens, excepția vizează exact acel gen de disfuncție constituțională în care drepturile rămân proclamate, dar sunt făcute **inexercitabile**.

161. În mod concret, încălcarea privește modul în care **secretul fiscal** este utilizat ca **practică de refuz absolut**, coroborat cu efectul restrictiv al **art. 267 alin. (1) Cod fiscal** și cu un regim incomplet al **art. 214 alin. (6) Cod fiscal** în ceea ce privește reacția juridică la ipoteza în care suportul probator al actelor fiscale este contaminat de **acte primare și documente dovedite falsificate, produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal**. În această configurație, încălcarea nu se produce doar prin „aplicare greșită", ci prin posibilitatea normei de a genera un rezultat incompatibil cu Constituția, rezultat care se reproduce în practică tocmai pentru că norma nu conține garanții suficiente și nu fixează standarde obligatorii pentru instanțe și autorități.

162. Respectiv, în ceea ce privește **ART. 267 ALIN. (1) COD FISCAL**, incidența separată constă în faptul că norma, interpretată restrictiv, permite excluderea de la contestare a persoanelor care, deși nu sunt „vizate" formal în act, sunt vătămate în mod real de efectele actului fiscal. Aceasta produce o atingere frontală a **art. 20 Constituție** (restrângere structurală a accesului la instanță), o atingere a **art. 23** (impredictibilitate: statul decide, prin forma actului, cine poate contesta), și o atingere patrimonială a **art. 46, art. 127** și **art. 1 Protocol 1 CEDO**, pentru că bunul rămâne fără apărare jurisdicțională.

163. În ceea ce privește **ART. 214 ALIN. (6) COD FISCAL**, incidența separată decurge din faptul că norma, în forma și economia sa, nu conține un standard imperativ de reacție în ipoteza falsului dovedit al documentelor primare utilizate la control. În lipsa unei obligații clare de „decontaminare" și de remediere, autoritatea poate menține și perpetua efecte, iar controlul repetat poate fi folosit discreționar, ceea ce afectează **art. 23** (calitatea legii), **art. 54** (proporționalitate), și, prin consecințele economice, **art. 46, art. 127** și **art. 1 Protocol 1 CEDO**.

164. În ceea ce privește **SECRETUL FISCAL**, incidența este directă: secretul fiscal este opus reclamanților nu ca instrument de protecție proporțională, ci ca refuz al mapei integrale și al anexelor indispensabile probațiunii, astfel încât reclamanții sunt privați de mijloacele minime de a-și construi cauza. În această ipoteză, **art. 20 Constituție** este afectat fiindcă accesul la instanță devine iluzoriu fără probă; **art. 23** este afectat prin lipsa criteriilor clare de acces; **art. 54** este afectat fiindcă restrângerea este totalizantă și nemotivată proporțional; iar **art. 46, art. 127** și **art. 1 Protocol 1 CEDO** sunt afectate deoarece protecția bunului devine imposibilă când controlul judiciar este golit de conținut. Toate aceste incidențe trebuie citite prin filtrul obligatoriu al **art. 54 din Constituție**, care guvernează restrângerea exercițiului drepturilor. Chiar dacă protecția anumitor informații poate constitui un scop legitim, restrângerea nu poate fi absolută și nu poate fi aplicată mecanic, fără alternative mai puțin intruzive. În plan constituțional, când există posibilitatea furnizării controlate către instanță, a anonimizării elementelor nerelevante, a examinării în regim confidențial ori a delimitării stricte a datelor la cele indispensabile soluționării litigiului, refuzul total sau opacitatea administrativă își pierd caracterul de necesitate. Or, exact această lipsă de mecanisme clare și efective – fie prin normă, fie prin omisiune – produce disproporționalitate și transformă restrângerea într-o negare.

165. În ceea ce privește **OMISIUNILE NORMATIVE**, incidența separată este chiar mai accentuată: Codul fiscal nu oferă un cadru explicit pentru protecția persoanelor afectate direct ori indirect, nu instituie garanții efective de acces la informație-probă atunci când aceste informații sunt indispensabile unui proces, nu prevede remedii clare împotriva refuzului de comunicare, și nu consacră expres situația în care falsul dovedit al documentelor primare impune refacerea cadrului probator și reexaminarea reală. Aceste omisiuni lovesc în mod simultan **art. 20, art. 23, art. 54, art. 46, art. 127**, precum și în exigențele **art. 6 și art. 13 CEDO**.

166. În fine, această incidență se sprijină pe un criteriu de evaluare recunoscut și în plan convențional: drepturile trebuie să fie **practice și efective**, nu teoretice și iluzorii. În ordinea constituțională internă, această exigență se traduce într-o obligație pozitivă a legiuitorului de a asigura un cadru normativ care permite exercitarea reală a art. 20 și art. 26, inclusiv în materie fiscală atunci când sunt în joc drepturi patrimoniale și când actele administrative produc efecte economice substanțiale. În momentul în care norma și omisiunea ei produc în mod repetat inadmisibilitate practică și blocarea fondului, nu mai discutăm despre o simplă dispută de aplicare, ci despre o **problemă de calitate a legii și de arhitectură constituțională a protecției drepturilor**, care impune controlul Curții Constituționale.

167. Prin urmare, **incidența drepturilor nu este doar separată, ci și cumulativă**, iar efectul cumulativ este cel care definește gravitatea problemei constituționale. În plan practic, lanțul funcționează astfel: art. 267 alin. (1) poate fi utilizat pentru a bloca intrarea în contencios a persoanelor afectate, reducând accesul la justiție la o categorie formală; apoi, chiar când accesul este formal admis, secretul fiscal este invocat ca barieră de probă; iar în situațiile în care se invocă suport probator contaminat de fals dovedit, legea nu furnizează o cale clară, previzibilă și efectivă de „decontaminare" a actului și de obligare la furnizare a materialului relevant, astfel încât instanța ajunge să nu poată examina în fond. **Consecința este una constituțională: drepturile devin iluzorii, iar controlul judiciar devine decorativ.**

168. În acest context, se activează și **principiul egalității** și, în special, **egalitatea armelor** ca derivat indispensabil al procesului echitabil, garantate de **art. 16, art. 20 și art. 26 din Constituție**, în convergență cu standardul **art. 6 CEDO**. Statul, ca parte, nu poate păstra pentru sine toate datele decisive și, simultan, să pretindă că partea adversă poate conduce un litigiu eficient. **O asemenea asimetrie instituționalizată este incompatibilă cu ideea unui process <u>echitabil</u>** în care fiecare parte are șansa reală de a-și prezenta cauza în condiții care nu o plasează într-un dezavantaj substanțial. Când secretul fiscal este invocat pentru a conserva această asimetrie, el încetează să funcționeze ca protecție legitimă a confidențialității și devine un instrument de dominare procedurală.

169. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 20 DIN CONSTITUȚIE – ACCESUL EFECTIV LA JUSTIȚIE ȘI DREPTUL LA SATISFACȚIE EFECTIVĂ (CORELAT CU ART. 6 CEDO)**. Încălcarea art. 20 rezultă din faptul că sistemul normativ contestat permite transformarea accesului la instanță într-un acces formal, lipsit de efect util. Într-o ordine constituțională, accesul la justiție presupune nu doar posibilitatea de a sesiza instanța, ci posibilitatea reală de a obține **examinarea în fond** a pretențiilor. Or, prin **art. 267 alin. (1) Cod fiscal**, contestarea actelor poate fi blocată la nivel de legitimare, printr-un criteriu rigid care nu reflectă afectarea juridică reală, ci eticheta administrativă a „persoanei vizate". În paralel, prin invocarea **secretului fiscal** ca refuz absolut, partea este lipsită de acces la materialul probator determinant, astfel încât, chiar dacă instanța este sesizată, fondul nu poate fi examinat în mod real. În acest cadru, accesul la instanță devine un traseu procedural fără finalitate, iar dreptul constituțional este golit de substanță. Această încălcare devine cu atât mai evidentă în ipoteza în care litigiul se află în prezența unei **axe probatorii de falsificare dovedită, iar aceste falsificate vizează direct entitatea în cauză SRL Penomet Grup și drepturile patrimoniale ale lui Gherman Ion, și indirect familia sa și succesorul de drept**. Într-o asemenea situație, controlul judiciar este nu doar util, ci indispensabil: dacă actele primare pe care s-au întemeiat actele oficiale ale SFS sunt produse ale unei infracțiuni, examinarea în fond nu poate fi ocolită prin bariere formaliste, iar dreptul la justiție nu poate fi sacrificat în numele opacității. Or, cadrul normativ actual permite exact contrariul: menținerea unei stări în care actul fiscal rămâne practic inexpugnabil, iar partea rămâne fără instrumentul efectiv al justiției.

170. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 26 DIN CONSTITUȚIE – DREPTUL LA APĂRARE, INCLUSIV ACCESUL LA PROBĂ (CORELAT CU ART. 6 CEDO)**. Încălcarea art. 26 decurge din faptul că apărarea este concepută constituțional ca un drept substanțial, nu ca o simplă posibilitate de a depune explicații. Apărarea implică acces la materialele relevante, posibilitatea de a administra probe și de a combate temeiurile actelor contestate. Când **secretul fiscal** este utilizat pentru a refuza furnizarea actelor și documentelor determinante ale controlului și ale deciziei, apărarea devine imposibilă în substanța sa. Partea nu poate verifica autenticitatea, nu poate identifica mecanismul ingerinței, nu poate demonstra falsul și nu poate

construi o apărare probatorie coerentă. În plus, **atunci când art. 267 alin. (1) este folosit ca barieră de legitimare, dreptul la apărare este anihilat chiar înainte de a putea fi exercitat.** În mod particular, în prezența unui suport probator contaminat de fals dovedit, refuzul de acces la actele primare nu reprezintă o simplă limitare, ci un obstacol care conservă efectele produsului infracțional în sfera juridică. **Din această perspectivă, încălcarea art. 26 nu este doar individuală, ci are un caracter sistemic: apărarea este împiedicată tocmai acolo unde este cel mai necesară pentru restabilirea legalității.**

171. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 34 DIN CONSTITUȚIE – DREPTUL LA INFORMAȚIE (ÎN DIMENSIUNEA SA DE INFORMAȚIE-PROBĂ).** În cauza de față, dreptul la informație este incident ca drept instrumental pentru exercitarea justiției și a apărării. Încălcarea constă în faptul că secretul fiscal este invocat ca un refuz aproape automat, fără ca legea să prevadă cu suficientă claritate un regim de furnizare controlată către instanță, fără standarde de delimitare a datelor relevante și fără mecanisme de conciliere a intereselor concurente. În termeni constituționali, restrângerea dreptului la informație nu poate fi absolută atunci când informația este indispensabilă soluționării litigiului în fond. Un refuz total, fără alternative procedurale, transformă dreptul în aparență și produce o încălcare directă.

172. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 23 DIN CONSTITUȚIE – CLARITATEA ȘI PREVIZIBILITATEA NORMEI. CALITATEA LEGII.** Încălcarea art. 23 rezultă din impredictibilitatea și insuficiența garanțiilor normative. În special, formula restrictivă din **art. 267 alin. (1) nu definește în mod adecvat criteriul afectării juridice reale, lăsând posibilitatea ca noțiunea de „persoană vizată" să fie utilizată formal pentru a exclude contestarea.** În paralel, secretul fiscal este aplicat în practică fără standarde clarificatoare privind furnizarea către instanță și fără o procedură normativă obligatorie de balansare. **În ceea ce privește art. 214 alin. (6) și omisiunile conexe, impredictibilitatea este maximă în ipoteza falsului dovedit: Legea nu indică în mod expres efectele juridice obligatorii ale constatării că suportul probator al actului fiscal este produs al infracțiunii, iar aceasta constituie o discrepanță fundamentală cu art. 16 alin (1) lit. (f) a Acordului de Asociere**. Această lipsă de claritate permite arbitrarul și compromite previzibilitatea, ceea ce reprezintă o încălcare a art. 23 coroborat cu principiul statului de drept.

173. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 46 ȘI ART. 127 DIN CONSTITUȚIE – PROTECȚIA PROPRIETĂȚII ȘI A ÎNCREDERII LEGITIME (CORELAT CU ART. 1 PROTOCOLUL NR. 1 CEDO).** Încălcarea dreptului de proprietate și a protecției patrimoniale decurge din faptul că actele și practicile contestate produc consecințe economice reale, iar cadrul normativ nu oferă garanții procedurale suficiente împotriva arbitrariului. În ordinea constituțională, protecția proprietății nu înseamnă imunitate față de fiscalitate, ci existența unui control judiciar efectiv, a unor proceduri adecvate și a posibilității reale de contestare. **Când legitimarea este restrânsă formal (art. 267 alin. (1)), când proba este blocată (secret fiscal absolut), iar falsul dovedit nu declanșează efecte juridice clare (omisiuni în conexiune cu art. 214 alin. (6)), ingerința patrimonială devine, în practică, inatacabilă, ceea ce este incompatibil cu art. 46 și art. 127 și art. 1 Protocol 1 CEDO, dar și art. 12 din Acordul de Asociere.** Or, în prezența unui suport probator dovedit falsificat, încălcarea capătă un caracter agravant: statul de drept nu poate conserva efectele unei ingerințe întemeiate pe produs infracțional. Dacă legea permite conservarea prin opacitate și formalism, ea permite, prin efect, o atingere nelegitimă a patrimoniului.

174. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 16 DIN CONSTITUȚIE – EGALITATEA ȘI NEDISCRIMINAREA PROCEDURALĂ. EGALITATEA ARMELOR.** Încălcarea art. 16 se produce atunci când legea instituie o diferențiere rigidă între „persoana vizată" și ceilalți subiecți afectați, fără a oferi un mecanism alternativ de protecție echivalent. În plus, prin monopolul informațional al administrației și prin invocarea secretului fiscal pentru a împiedica accesul la material, se creează un dezechilibru structural în proces: statul deține datele determinante, iar partea este lipsită de posibilitatea de a le combate. **Această situație rupe egalitatea armelor și afectează egalitatea procedurală, incompatibil cu art. 16 în coroborare cu art. 20 și art. 26.**

175. **PRIVITOR LA ÎNCĂLCAREA FLAGRNTĂ A ART. 54 DIN CONSTITUȚIE – RESTRÂNGEREA DISPROPORȚIONATĂ A DREPTURILOR.** În final, toate încălcările de mai sus sunt subsumabile unei probleme de proporționalitate: secretul fiscal poate constitui un scop legitim, însă restrângerea drepturilor nu poate fi absolută, nediferențiată și aplicată fără garanții. În lipsa unor mecanisme de furnizare controlată a datelor către instanță și către partea interesată în limitele necesare procesului, restrângerea devine disproporționată. Mai mult, în prezența falsului dovedit, justificarea restrângerii își pierde legitimitatea în măsura în care refuzul conservă efectele unui act contaminat. **În această cauză, cadrul normativ contestat permite exact un asemenea rezultat: restrângeri care, prin efect, suprimă drepturile, ceea ce este incompatibil cu art. 54.**

176. În concluzie, pe plan separat, fiecare element produce o încălcare: art. 267 alin. (1) restrânge accesul la instanță printr-un filtru de legitimare formal; secretul fiscal restrânge accesul la probă și la informația indispensabilă; art. 214 alin. (6) și omisiunile conexe permit lipsa unei reacții normative clare la falsul dovedit. În plan cumulativ, efectul este unul singur și constant: **închiderea fondului**. Această „închidere" este forma cea mai gravă de încălcare, pentru că lovește simultan accesul la justiție, apărarea, proprietatea, egalitatea procedurală și proporționalitatea restrângerilor, conducând la un proces în care justițiabilul nu poate obține o examinare reală, iar actele administrative rămân practic imune la control. Prin urmare, încălcarea drepturilor garantate de Constituție este pretinsă nu în termenii unei aprecieri de oportunitate, ci în termenii unui rezultat incompatibil cu exigențele constituționale, rezultat care este facilitat de conținutul normelor și de omisiunile lor. Aprecierea acestor încălcări reclamă intervenția Curții Constituționale tocmai pentru a restabili funcția de garanție a normei: a transforma accesul la justiție, dreptul la apărare, dreptul la informație-probă și protecția proprietății din drepturi declarate în **drepturi efective**, în fața unor bariere normative care, în configurația actuală, permit blocarea examinării în fond chiar în prezența unei axe probatorii de falsificare dovedită.

177. **Respectiv în esență, solicităm Curții să rețină că încălcarea drepturilor noastre nu este una accidentală, dependentă de hazardul unui funcționar sau de o interpretare izolată, ci este rezultatul direct al unei configurații normative** care permite autorității să construiască, în jurul unui act fiscal contestat, un regim de **incontestabilitate practică**. Atunci când **art. 267 alin. (1) Cod fiscal** este utilizat ca filtru rigid de legitimare, când **secretul fiscal** este invocat ca refuz absolut, iar legea rămâne omisivă în privința drepturilor terților afectați, a accesului la informație-probă și a reacției juridice obligatorii în ipoteza în care suportul probator al actului este contaminat de **acte primare și documente dovedite falsificate, produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal**, se produce un efect inevitabil: cauza este împinsă structural în zona inadmisibilității sau a respingerii formale, fără examinare în fond. Acesta este nodul de cauzalitate pe care îl supunem Curții: **norma și omisiunea ei generează, ca efect natural, blocarea fondului**, iar blocarea fondului este, în sine, o încălcare a Constituției.

178. Cerem Curții să observe că, în ordinea constituțională, **dreptul de acces efectiv la justiție** garantat de **art. 20 nu poate fi redus la dreptul de a depune o cerere.** Noi nu avem nevoie de un drept formal de a sesiza instanța; noi avem nevoie de garanția că litigiul nostru poate fi judecat **în fond**, în baza probelor relevante. Când cadrul normativ face posibil ca autoritatea să excludă legitimarea ori să refuze actele determinante sub pretextul secretului fiscal, iar instanța rămâne fără materialul probator indispensabil, atunci dreptul nostru constituțional este golit de substanță. În acel moment, accesul la justiție nu mai este efectiv, ci devine o promisiune iluzorie. Noi nu contestăm o dificultate procedurală minoră; noi contestăm un mecanism care ne ia chiar posibilitatea de a obține o hotărâre judecătorească pe fondul pretențiilor.

179. În același timp, susținem că este încălcat **dreptul nostru la apărare**, garantat de **art. 26 din Constituție**. Apărarea nu poate exista fără probă. Dacă autoritatea păstrează pentru sine actele determinante și poate invoca secretul fiscal ca un scut absolut, noi suntem plasați într-o imposibilitate obiectivă de a combate temeiurile actului, de a verifica autenticitatea documentelor, de a demonstra contradicțiile și, cu atât mai mult, de a valorifica juridic existența unei axe probatorii de gravitate maximă – **falsul dovedit**. Aici, restrângerea nu este una rezonabilă; ea ne suprimă instrumentul apărării. Un proces în care una dintre părți deține integral proba și poate refuza accesul celeilalte părți la material, sub pretextul confidențialității, nu este un proces compatibil cu Constituția.

180. Totodată, invocăm încălcarea **dreptului la informație** garantat de **art. 34 din Constituție**, în dimensiunea sa funcțională, de **informație-probă, inclusive pentru procedura de revizuire pendinte a procedurii penale nr. 2008030943**. Noi nu cerem divulgare publică. Noi cerem posibilitatea de a obține, sub control judiciar și în limitele strict necesare, informațiile și documentele fără de care litigiul nu poate fi judecat în fond. Or, în lipsa unui mecanism clar și obligatoriu de furnizare controlată către instanță, secretul fiscal este transformat dintr-o regulă de protecție într-un instrument de paralizare a justiției. Când legea permite ca refuzul să fie aproape automat, fără criterii, fără proceduri de conciliere și fără garanții, dreptul la informație devine, în cauze ca aceasta, un drept gol.

181. În plus, susținem încălcarea **art. 23 din Constituție coraborat cu art. 4 și 8 din Constituție, sub aspectul incompatibilității Codului fiscal in integrum și a legilor conexe cu Acordul de Asociere pe domeniul de reglementare a combaterii documentelor falsificate în procedurile administrative și litigiare,** a calității legii, al clarității și previzibilității. Nu este compatibil cu art. 23 ca noțiuni precum „persoana vizată", utilizate ca barieră de legitimare, să poată exclude subiecți afectați în mod real de actele SFS, fără ca legea să ofere

criterii clare care reflectă afectarea juridică efectivă. Nu este compatibil cu art. 23 ca secretul fiscal să funcționeze ca refuz absolut, fără standarde clare privind furnizarea controlată către instanță. Repesctiv, și pe dimensiunea UE (Acordul de Asociere) **nu este compatibil cu art. 23 ca legea să rămână omisivă în ipoteza falsului dovedit: atunci când suportul probator al unui act fiscal este contaminat de produs infracțional, legea trebuie să ofere consecințe juridice previzibile, nu un spațiu de arbitrar și de tergiversare.**

182. Invocăm, de asemenea, încălcarea **dreptului la protecția proprietății** și a încrederii legitime, garantate de **art. 46 și art. 127 din Constituție și art. 1 Protocol 1 CEDO**. În materie fiscală, statul poate interveni, dar numai în condiții de legalitate și cu garanții procedurale suficiente împotriva arbitrariului. Când noi suntem împiedicați să contestăm în fond, când noi suntem împiedicați să administrăm proba, iar efectele patrimoniale ale actelor rămân conservate prin opacitate, ingerința devine, în practică, inatacabilă. În prezența falsului dovedit al actelor primare, menținerea efectelor unui act fiscal întemeiat pe produs infracțional agravează încălcarea: statul de drept nu poate accepta conservarea unui rezultat juridic produs pe baza unei contaminări probatorii dovedite.

183. În aceeași ordine de idei, invocăm încălcarea **principiului egalității** și a egalității armelor, garantate de **art. 16** în coroborare cu **art. 20 și art. 26**. Când legea permite ca statul să păstreze monopolul asupra informației determinante, iar partea să fie lipsită de acces la această informație, se creează un dezechilibru structural. Noi nu putem fi considerați parte egală într-un proces în care ni se cere să demonstrăm ilegalitatea fără a avea acces la actele pe care se întemeiază acea ilegalitate. Aceasta este o inegalitate de arme instituită prin efectul normei și al omisiunilor ei.

184. Toate aceste încălcări trebuie, în opinia noastră, apreciate și prin filtrul obligatoriu al **art. 54 din Constituție**, care guvernează restrângerea exercițiului drepturilor. Noi nu negăm că protecția confidențialității fiscale poate fi un scop legitim. Dar ceea ce se întâmplă în practică nu este o restrângere proporțională, ci o restrângere care suprimă drepturile. În logica art. 54, chiar acceptând scopul, restrângerea trebuie să fie necesară și proporțională. Or, în cauze judiciare există alternative mai puțin intruzive care permit protejarea confidențialității fără a bloca procesul: furnizare către instanță în regim protejat, anonimizare, delimitare strictă a datelor relevante, examinare confidențială. Dacă asemenea alternative sunt posibile, refuzul absolut nu este necesar. Iar când refuzul absolut duce la imposibilitatea examinării în fond, el este disproporționat stricto sensu, pentru că prejudiciul asupra art. 20 și art. 26 este mai grav decât orice beneficiu al confidențialității totale.

185. Insistăm asupra unui aspect decisiv: **omisiunea normativă are efect echivalent cu interdicția**. Dacă legea nu reglementează drepturile terților afectați de actele SFS, efectul este excluderea lor de la contestare. Dacă legea nu reglementează mecanismele de acces la informație-probă sub control judiciar în prezența secretului fiscal, efectul este refuzul. Dacă legea nu reglementează consecințele obligatorii ale falsului dovedit asupra actelor fiscale întemeiate pe acel fals, efectul este conservarea actului contaminat. În toate aceste ipoteze, tăcerea legii nu este neutră; ea produce un rezultat juridic precis – blocarea fondului – iar blocarea fondului este o încălcare a Constituției.

186. Curtea urmează să rețină că problema are caracter actual și repetabil, tocmai pentru că este o problemă de calitate a legii și de garanții insuficiente. **Persistența practicii de invocare a secretului fiscal ca barieră absolută, în pofida clarificărilor anterioare pe chestiuni conexe de către Înalta Curte, demonstrează că lipsește ancorarea normativă clară a standardelor minime**: cine are legitimare când există afectare reală, cum se asigură accesul la probă fără a sacrifica confidențialitatea, și ce consecințe juridice sunt obligatorii atunci când suportul probator este contaminat de fals dovedit. Această persistență nu este un argument împotriva controlului constituțional, ci un argument în favoarea lui: ea arată că fără intervenția Curții, drepturile rămân vulnerabile la aceeași schemă de blocaj.

187. **Or anume efectul cumulativ este cel care transformă problema într-una de constituționalitate pură, or secretul fiscal golește de conținut proba; art. 267 alin. (1) golește de conținut calitatea procesuală; art. 214 alin. (6) permite perpetuarea efectelor fără standard imperativ în caz de fals; iar omisiunile normative împiedică instanța să restabilească echilibrul fără a „completa" legea.** Rezultatul este un blocaj instituțional: cauza nu mai poate fi judecată în fond, deși există o axă probatorie de fals dovedit și deși efectele ating un bun și raporturi fiscale consolidate. În acest punct, prevalența drepturilor fundamentale devine determinantă: **drepturile de acces la justiție, la probă și la protecția proprietății trebuie să prevaleze asupra oricărei discreții administrative**, iar Curtea Constituțională este chemată să restabilească această prevalență prin clarificarea normei și a omisiunilor sale, astfel încât examenul pe fond

să fie posibil și real. Anume pe aceste temeiuri, susținem că sunt întrunite elementele unei încălcări constituționale în substanță a **art. 4, art. 8, art. 20, art. 26, art. 34, art. 23, art. 46, art. 127, art. 16, art. 53 și art. 54**, în corelație cu principiile statului de drept din **art. 1 alin. (3)** și exigențele supremației Constituției, și solicităm Curții să intervină pentru a restabili efectivitatea drepturilor, prin clarificarea standardelor normative și a garanțiilor necesare, astfel încât cauza să poată fi judecată în fond și să fie eliminat mecanismul de inadmisibilitate practică produs de norma și omisiunea contestate.

188. **Prin urmare, în condițiile concrete ale prezentei cauze, este justificată constatarea de către Curtea Constituțională a existenței unei neconformități constituționale prin efect și prin omisiune, întrucât actualele reglementări ale Codului fiscal – aplicate în practică împreună cu secretul fiscal ca instrument de refuz – nu acoperă obligațiile pozitive ale statului de a garanta un remediu jurisdicțional efectiv**, de a permite administrarea probei și de a preveni arbitrariul în materia ingerințelor patrimoniale, afectând prin efect multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție, in concreto: **dreptul de acces efectiv la justiție** (art. 20 Constituție); **dreptul la apărare și la probă** (art. 26 Constituție); **dreptul la informație** (art. 34 Constituție); **dreptul la calitatea legii și previzibilitate** (art. 23 Constituție); **protecția proprietății/încrederea legitimă** (art. 46 și art. 127 Constituție); **egalitatea și egalitatea armelor** (art. 16 Constituție); precum și exigențele de **proporționalitate** (art. 54 Constituție) și ale **statului de drept** (art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție), fiind justificată inclusiv imperativitatea intervenției interpretative/clarificatoare a Curții Constituționale în vederea deblocării examinării în fond și a restabilirii efectivității drepturilor fundamentale consfințite prin Legea Supremă.

189. Respectiv este integral justificată Sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu dispozițiile constituționale și legale aplicabile mecanismului excepției de neconstituționalitate, în integrum a **art. 267 alin. (1)** și **art. 214 alin. (6) din Codul fiscal**, precum și a **omisiunilor normative** aferente, la incidență normativă prin efect cu Legea Supremă (antinomie prin efect), în măsura în care aceste reglementări – coroborate cu **practica administrativă de invocare a secretului fiscal ca refuz absolut post-jurisprudență** – împiedică în mod practic și previzibil examinarea în fond a litigiului, blochează accesul real la instanță și la probă, neutralizează controlul jurisdicțional efectiv asupra actelor fiscale întemeiate pe **acte primare și documente dovedite falsificate (produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal)**, nu garantează supremația Constituției și nu transpun spiritul acesteia în materia protecției drepturilor patrimoniale și procesuale, producând un mecanism de **inadmisibilitate practică** și de „închidere" a fondului, contrar exigențelor statului de drept.

190. **În concluzie este integral justificată Examinarea pe fond de către Curtea Constituțională privind excepția de neconstituționalitate** prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională şi articolele 38 alin.(l) lit. c) şi 39 din Codul Jurisdicţiei Constituţionale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 ***in integrum* a dispozițiilor art. 267 alin. (1) și art. 214 alin. (6) din Codul fiscal al Republicii Moldova, precum și a omisiunilor normative aferente, *in concreto* drepturile terților/persoanelor interesate indirect și indirect afectați de actele SFS, restricționarea abuzivă a accesului la informațiile-probă în condițiile secretului fiscal contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, omisiunea Legiuitorului de a norma controlul repetat și reexaminarea efectivă în prezența unor acte primare și documente utilizate de SFS dovedite falsificate în proceduri penale definitive, stabilite ca fiind produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal** la incidență normativă prin omisiune și prin efect cu Constituția, în măsura în care Legiuitorul, prin formulări restrictive și lacunare, coroborate cu utilizarea **secretului fiscal** ca instrument de refuz absolut în practică (post-jurisprudență), permite instituirea unei **inadmisibilități practice** și blocarea examinării în fond a contestațiilor împotriva actelor și inacțiunilor Serviciului Fiscal de Stat, neutralizând controlul jurisdicțional efectiv și făcând iluzorii drepturile și garanțiile constituționale ale reclamanților, în special în situații în care legalitatea actului fiscal este contestată pe baza unei axe probatorii de **falsificare dovedită**, contrar art. **1 alin. (3), art.art. 7, 16, 20, 23, 26, 34, 46, 53, 54, 127** din Constituție, coroborat cu **art. 6 și 13 CEDO** și **art. 1 Protocolul nr. 1**, fiind la caz aplicabilă *mutatis mutandis* jurisprudența Curții Constituționale constantă privind efectivitatea drepturilor și controlul omisiunilor normative, inclusiv raționamentele recente privind omisiunea legislativă (HCC nr. 11 din 23.09.2025), fiind justificată constatarea neconstituționalității prin efect și prin omisiune și restabilirea prevalenței drepturilor fundamentale asupra oricărei discreții administrative/judiciare, și prevederile imperative ale **Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte** prin care Republica

Moldova are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false,** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

191. **Subsidiar,** conducându-ne de **principiului supremației Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale** și conform **principiului loialității Acordurilor, Pactelor, Tratatelor internaționale,** constatând că Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte **constituie un Acord suprem, inclusiv Constituției în sensul art. 4 și art. 8 din Constituția Republicii Moldova,** iar realizarea **Articolului 140[1]** din Constituție are loc inclusiv în prezent prin procedura de armonizare a cadrului normativ national la acquis-ul UE, respectiv problematica abordată în prezenta sesizare impune înaltei Curți, subsidiar prezentei sesizări, prin **SESIZARE DIN OFICIU A ÎNALTEI CURȚI o examinare pe fond *in integrum* a Codului Fiscal la compatibilitate cu Acordul de Asociere în mod absolut, și cu art. 16 alin. (1) lit. (f) pe latura ce ține de combaterea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare guvernate de Codul fiscal** și legislația conexă, sesizarea prezentă fiind întrunitivă cumulativ a tuturor condițiilor de examinare în fondul Forului Constituțional.

192. **Orice altă soluție ar echivala cu acceptarea ca statul să se apere cu propriile omisiuni legislative și neonorarea condițiilor de implementare și armonizare impuse prin procesul de aliniere la Acquis-ul UE, la implementarea Acordului de Asociere și respectiv a obligațiilor constituționale și internaționale asumate de Statul candidat Republica Moldova.**

193. În concluzie reieșind din **conflictele și incidența învederată cu Constituția și neconcordanța cuAcordul de Asociere la art. 12, 16 alin. (1) lit. (f),** dar și riscul de atingere a multiplelor drepturi fundamentale garantate de Constituție reclamanților,

SE SOLICTĂ SOLEMN CURȚII CONSTITUȚIONALE

1) **Admiterea spre examinare în fondul Forului Constituțional** a excepției de neconstituționalitate a:

   (i) **art. 267 alin. (1) Cod fiscal** – în măsura în care, prin interpretarea restrictivă permisă de text și de lipsa garanțiilor aferente, exclude de la contestare persoanele ale căror drepturi patrimoniale sunt afectate direct ori indirect de efectele actului fiscal;

   (ii) **art. 214 alin. (6) Cod fiscal** – în măsura în care, prin lipsa unei delimitări și obligații exprese de remediere, permite perpetuarea efectelor și evitarea controlului real în ipoteza unui control întemeiat pe acte primare **dovedit falsificate;**

   (iii) **omisiunilor normative** ale Codului fiscal privind drepturile terților/vizaților indirect, accesul la informație-probă și regimul controlului repetat/rectificării în caz de **fals dovedit conform art.361 Cod penal** al actelor primare utilizate la control (doctrina fructului pomului otrăvit), **imperativitate de normare impusă de Art. 16 alin. (1) lit . (f) din Acordul de Asociere,** precum și

   (iv) **noțiunii de secret fiscal** – în măsura în care este utilizat în practică drept instrument de refuz generalizat al accesului la informație-probă indispensabilă probațiunii și apărării drepturilor patrimoniale, **contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021**

2) **Declararea de către Curtea Constituțională a neconstituționalității art. 267 alin. (1) din Codul fiscal, în măsura în care norma,** prin formularea sa restrictivă și prin aplicarea cumulativă cu regimul secretului fiscal, este interpretată și/sau aplicată astfel încât exclude ori golește de conținut legitimarea și drepturile procedurale ale terților/persoanelor afectate direct sau indirect de actele SFS, transformând accesul la control jurisdicțional într-un filtru formal de inadmisibilitate, deși actele fiscale produc efecte patrimoniale și probatorii asupra acestora.

3) **Declararea de către Curtea Constituțională a neconstituționalității art. 214 alin. (6) din Codul fiscal, în măsura în care norma** este interpretată și/sau aplicată astfel încât permite conservarea și menținerea efectelor unui act fiscal întemeiat pe documente primare dovedit falsificate, fără obligația unei reexaminări efective și fără un mecanism remediatoriu apt să înlăture consecințele juridice ale suportului probator contaminat, în situația în care falsul a fost stabilit prin proceduri penale definitive ca fiind infracțiune, **inclusiv din perspectiva transpunerii prevederii supreme din art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acordul de Acociere și alinierii la acquis-ul UE în ceea ce ține de combatarea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare de către destinatarii Codului fiscal și a legilor conexe**

4) **Declararea de către Curtea Constituțională ca neconstituțională a existenței unei omisiuni normative, constând în lipsa unor garanții clare, previzibile și efective privind accesul la informația-probă indispensabilă apărării,** legitimarea și regimul procedural al terților/vizaților direct ori indirect afectați de actele SFS, declanșarea și finalizarea controlului repetat/reexaminării în prezența unui fals dovedit, precum și obligația imperativă de decontaminare a actelor administrative fiscale derivate din probe viciate, **inclusiv din perspectiva transpunerii prevederii supreme din art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acordul de Acociere și alinierii la acquis-ul UE în ceea ce ține de combatarea documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare de către destinatarii Codului fiscal și a legilor conexe**

5) **Ca măsură de restabilire a supremației Constituției, fie stabilirea unei interpretări constituționale obligatorii care să excludă folosirea secretului fiscal ca refuz absolut în litigii și să impună accesul la informația-probă sub control judiciar efectiv, fie declararea neconstituționalității dispozițiilor contestate în măsura în care produc blocaj jurisdicțional,** cu obligarea legiuitorului de a remedia omisiunile într-un termen stabilit de Curte prin introducerea garanțiilor minime (termene, criterii, obligația motivării și remediu jurisdicțional efectiv).

6) **Stabilirea standardelor obligatorii de compatibilitate cu Constituția și cu exigențele CEDO, în sensul că drepturile trebuie să fie practice și efective, refuzul de comunicare a informației-probă nu poate fi absolut, iar filtrarea cauzelor prin inadmisibilitate practică este inadmisibilă atunci când autoritatea deține exclusiv probe relevante,** urmând a se reține încălcarea cumulativă a garanțiilor privind accesul la justiție, remediul efectiv, dreptul la apărare, calitatea legii, egalitatea armelor, securitatea juridică, proporționalitatea, precum și protecția proprietății și a încrederii legitime, atunci când cadrul normativ permite rezultatul descris.

7) **Sesizarea din oficiu de către Curtea Constituțională în temeiul art. 4 și art. 8, precum și 140[1] din Constituție,** având în vedere loialitatea, rolul și supremația Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova ca reper obligatoriu de armonizare a cadrului normativ național la acquis-ul UE, solicităm Curții Constituționale să valorifice, în limitele competenței sale, **efectul interpretativ și normativ al art. 16 alin. (1) lit. (f) din Acord, pe dimensiunea combaterii documentelor falsificate în procedurile administrative și judiciare asupra întregului Cod fiscal** și legislații conexe, în controlul de constituționalitate dedus judecății, și să statueze, cu caracter obligatoriu, că ordinea fiscală internă trebuie să conțină mecanisme efective de prevenire, constatare și remediere atunci când procedurile fiscale sunt contaminate de utilizarea unor documente falsificate sau de declarații false. **Subsidiar, solicităm Curții să dispună extinderea analizei (în integrum, în măsura relevanței constituționale) asupra dispozițiilor Codului fiscal incidente combaterii documentelor falsificate și efectelor lor în procedurile fiscale, astfel încât controlul constituțional să fie efectiv și complet, iar conservarea efectelor juridice construite pe probe falsificate să fie exclusă ca rezultat permis de cadrul normativ.**

F. Lista documentelor relevante

În susținerea prezentei Cereri și pentru transmiterea către Curtea Constituțională, solicităm Instanța să remită următoarele documente judiciare (depuse instanței în ședința de judecată la 27.01.2026) reieșind din natura lor juridică constatativă, determinantă și relevanța pentru axul excepției:

1. Decizie din 18.07.2025 Colegiului penal al Curții de Apel Centru
2. Încheiere din 02.10.2024 Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana.
3. Decizie din 18.05.2023 Colegiului civil, commercial și de contencios al Curții de Apel Chișinău
4. Încheiere din 26.04.2024 Judecătoriei Chișinău sediul Centru
5. Proces verbal de recepție finală din 04.06.2017 al SRL"Elvitis Com", înregistrat la ASP Oficiul Cadastral din 10.07.2017
6. Încheiere din 25.09.2024 Judecătoriei Chișinău sediul Centru
7. Încheiere din 09.01.2025 Judecătoriei Chișinău sediul Centru
8. Încheiere din 30.05.2024 al Cur'ii Supreme de Justiție

Totodată, spre examinare în contenciosul constituțional urmează a fi prezentat Înaltei Curți de către Instanță **materialul integral al dosarului.**

**** Sfârșit capitol F ****

G. Declarația și semnătura autorilor sesizării

Declarăm pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și veridice.

Locul: mun.Chișinău, Judecătoria Chișinău, sediul Rășcani

Data: 03 februarie 2026

Avocatul Anatolie CEACHIR

BAA „CEACHIR, RUSU, JIDOBINA și Partenerii"

GHERMAN ALA

GHERMAN PAVEL

Dosarul nr. 3-650/2024
2-24017240-12-3-13022024

ÎNCHEIERE

20 februarie 2026 mun. Chişinău

Judecătorul Judecătoriei Chişinău, sediul Râşcani, Ina Pruteanu, specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, studiind cererea reclamanților Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ înaintată de Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana împotriva Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Finanțelor, privind declararea nulității actelor administrative,

constată:

La 13 februarie 2024, Gherman Ion, Gherman Pavel şi Gherman Ana au depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Finanțelor, privind declararea nulității actelor administrative.

La 26 ianuarie 2026, reclamanții au înaintat cererea prin care solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea exercitării controlului constituționalității cu privire la:

- secretul fiscal - în măsura în care este utilizat în practică drept instrument de refuz generalizat al accesului la informație-probă indispensabilă probațiunii și apărării drepturilor patrimoniale;
- art. 267 alin. (1) din Codul fiscal - în măsura în care, prin interpretarea restrictivă permisă de text și de lipsa garanțiilor aferente, exclude de la contestare persoanele ale căror drepturi patrimoniale sunt afectate direct ori indirect de efectele actului fiscal;
- art. 214 alin. (6) din Codul fiscal - în măsura în care, prin lipsa unei delimitări și obligații exprese de remediere, permite perpetuarea efectelor și evitarea controlului real în ipoteza unui control întemeiat pe acte primare dovedit falsificate;
- omisiunile normative ale Codului fiscal privind drepturile terților/vizaților indirect, accesul la informație-probă și regimul controlului repetat/rectificării în caz de fals dovedit conform art. 361 din Codul penal al actelor primare utilizate la control (doctrina fructului pomului otrăvit).

Totodată, s-a solicitat să rețină că art. 131 alin. (5) din Codul fiscal se află deja pendinte pe rolul Curții Constituționale într-o sesizare separată, fiind invocat anterior în conexiune cu problematica secretului fiscal, însă că axul prezentei excepții este constituit de secretul fiscal ca practică abuzivă contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, împreună cu art. 267 alin. (1) din Cod fiscal, art. 214 alin. (6) din Codul fiscal și omisiunile normative aferente, pentru a evita orice confuzie asupra obiectului efectiv al controlului constituțional solicitat în prezenta cauză.

În motivarea cererii s-a invocat că excepția de neconstituționalitate este ridicată într-un context procedural de contencios administrativ fiscal care, prin complexitatea sa și prin intersecția dintre drepturi patrimoniale, acces la probă și

obstacolele create de regimul secretului fiscal prin aplicare de către Serviciul Fiscal de Stat, contrar raționamentelor imperative ale Curții Constituționale ale Republicii Moldova expuse în HCC nr. 24 din 10.08.2021, nu poate fi redus la o simplă dispută între contribuabil și autoritate, or practica abuzivă a Serviciului Fiscal de Stat persistă, delimitând raționamentele imperative ale Înaltei Curți la simple recomandări, pe care autoritatea publică le încalcă fără careva urmări și consecințe legale.

Potrivit cererii, sesizarea întrunește toate condițiile prevăzute de lege și urmează a fi admisă de către instanța de judecată.

Prin urmare, în condițiile concrete ale prezentei cauze, este întrunită condiția cumulativă de admisibilitate, și este justificată constatarea de către Curtea Constituțională a existenței unei neconformități constituționale prin efect și prin omisiune, întrucât actualele reglementări ale Codului fiscal, aplicate în practică împreună cu secretul fiscal ca instrument de refuz, nu acoperă obligațiile pozitive ale statului de a garanta un remediu jurisdicțional efectiv, de a permite administrarea probei și de a preveni arbitrariul în materia ingerințelor patrimoniale, afectând prin efect multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție, in concreto: dreptul de acces efectiv la justiție (art. 20 Constituție); dreptul la apărare și la probă (art. 26 Constituție); dreptul la informație (art. 34 Constituție); dreptul la calitatea legii și previzibilitate (art. 23 Constituție); protecția proprietății/încrederea legitimă (art. 46 și art. 127 Constituție); egalitatea și egalitatea armelor (art. 16 Constituție); precum și exigențele de proporționalitate (art. 54 Constituție) și ale statului de drept (art. 1 alin. (3) și art. 7 Constituție), fiind justificată inclusiv imperativitatea intervenției interpretative/clarificatoare a Curții Constituționale în vederea deblocării examinării în fond și a restabilirii efectivității drepturilor fundamentale consfințite prin Legea Supremă.

În ședința de judecată din 03 februarie 2026, reclamanții Gherman Pavel și Gherman Ana au susținut cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând admiterea acesteia.

Reprezentanta Serviciului Fiscal de Stat, Elena Spînu, în ședința de judecată a solicitat respingerea prezentei cereri.

Audiind participanții la proces, instanța a dispus că se va expune asupra cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate în procedură scrisă.

În conformitate cu art. 230 din Codul administrativ, *încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă*. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează participanții la proces.

Analizând criteriile pe care trebuie să le îndeplinească excepția de neconstituționalitate, judecătorul consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale a Republicii Moldova din considerentele ce urmează.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, s-a constatat că pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul

Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art.12[1] din Codul de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărțre anterioară a Curții Constituționale avțnd ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pțnă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amțnă pledoariile.

(4) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Criteriile pe care instanța urmează să le verifice la ridicarea excepției de neconstituționalitate rezidă din prevederile art. 12[1] din Codul de procedură civilă, și anume:

1.Cererea de chemare în judecată a fost acceptată în modul prevăzut de lege.

Codul administrativ nu reglementează instituția primirii pe rol a acțiunilor în contencios administrativ, or, acțiunea în contencios administrativ este acceptată odată cu depunerea acțiunii. În speță, judecătorul constată că acțiunea a fost depusă de Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana la 13 februarie 2024. Judecătorul la această etapă nu a constatat niciunul din temeiurile prevăzute la art. 207 din Codul administrativ pentru a considera acțiunea inadmisibilă.

Astfel, judecătorul consideră că este întrunită prima condiție.

2. Obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

În speță, se solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 267 alin. (1) și 214 alin. (6) din Codul fiscal, a noțiunii secretul fiscal - în măsura în care este utilizat în practică drept instrument de refuz generalizat al accesului la informație-probă indispensabilă probațiunii și apărării drepturilor patrimoniale, precum și omisiunile normative ale Codului fiscal privind drepturile terților/vizaților indirect, accesul la informație-probă și regimul controlului repetat/rectificării în caz de fals dovedit conform art. 361 din Codul penal al actelor primare utilizate la control.

Conform art. 2, art. 6 lit. b) și art. 10 alin. (1) al Legii nr. 100/22.12.2017 cu privire la actele normative, legea organică este actul normativ adoptat de Parlament care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.

Prin urmare, obiectul excepției în prezenta cauză intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM, care stabilește că Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului.

Judecătorul consideră că este întrunită a doua condiție.

3. Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

Excepția de neconstituționalitate în prezenta cauză este ridicată de reclamanții Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana.

Judecătorul consideră că este întrunită a treia condiție.

4. Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

Judecătorul constată că prevederile art. 267 alin. (1) și 214 alin. (6) din Codul fiscal, urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, iar noțiunea de secret fiscal este utilizată de participanții la proces în argumentarea pozițiilor sale procesuale. Totodată, reclamanții invocă în pretențiile sale limitarea accesului la informație-probă și regimul controlului repetat/rectificării în caz de fals dovedit conform art. 361 din Codul penal al actelor primare utilizate la control, ca și încălcare comisă de către autoritatea publică pârâtă.

Judecătorul consideră că este întrunită a patra condiție.

5. Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Verificând jurisprudența Curții Constituționale, judecătorul a constatat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 10 august 2021, s-a recunoscut constituțional articolul 129 punctul 19) din Codul fiscal în măsura în care organele fiscale și instanțele de judecată pot verifica, la examinarea cazurilor privind accesul la informații, existența unui scop legitim pentru îngrădirea accesului la informațiile care constituie secret fiscal și pot pune în balanță principiile concurente.

În hotărârea respectivă, Curtea a reținut că obiectul sesizării îl constituie articolul 129 punctul 19) din Codul fiscal. Autorul sesizării a susținut că prevederile contestate contravin articolelor 34 [dreptul la informație], 54 [restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți] și 58 [contribuții financiare] din Constituție.

În prezenta cerere, însă, reclamanții înaintează critici de neconstituționalitate diferite de cele înaintate prin sesizarea nr. 39a/2021. Reclamanții o argumentează prin prisma dreptului de acces la justiție, dreptului la apărare și la probă, dreptului

la informație, dreptului la calitatea legii și previzibilitate, protecția proprietății, egalitatea armelor, precum și exigențele de proporționalitate și ale statului de drept.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, atunci când în sesizare se invocă argumente noi, acesta constituie temei de admitere a sesizării de către instanța de judecată (a se vedea: pct. 19 din HCC 40 din 8.05.2018): „19. Curtea observă că în sesizare se invocă și alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi. Așadar, instanța de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepției de neconstituționalitate".

Respectiv, existența Hotărârii Curții Constituționale nr. 24 din 10 august 2021 nu poate să constituie un impediment pentru a solicita și ridica controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate invocate în prezenta sesizare. Totodată, circumstanțele faptice și aspectele de drept din sesizarea anterioară, comparativ cu prezenta sesizare și în raport cu norma contestată, diferă semnificativ.

Potrivit Ghidului elaborat de Curtea Constituțională privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate, faptul că (i) există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau (ii) există o decizie de inadmisibilitate, nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

Astfel, judecătorul consideră că formal poate fi concluzionat că este întrunită a cincea condiție.

Astfel, cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate întrunește condițiile prevăzute la art. 12^1 din Codul de procedură civilă, din care motive judecătorul consideră necesar de a sesiza Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

În lumina celor menționate supra și în conformitate cu art. 2, 195, 230 din Codul administrativ, art. 12^1, 269-270 din Codul de procedură civilă, judecătorul

d i s p u n e :

Se admite cererea înaintată de reclamanții Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ înaintată de Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana împotriva Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Finanțelor, privind declararea nulității actelor administrative.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității cu privire la:

- secretul fiscal - în măsura în care este utilizat în practică drept instrument de refuz generalizat al accesului la informație-probă indispensabilă probațiunii și apărării drepturilor patrimoniale;

- art. 267 alin. (1) din Codul fiscal - în măsura în care, prin interpretarea restrictivă permisă de text și de lipsa garanțiilor aferente, exclude de la contestare persoanele ale căror drepturi patrimoniale sunt afectate direct ori indirect de efectele actului fiscal;

- art. 214 alin. (6) din Codul fiscal - în măsura în care, prin lipsa unei delimitări și obligații exprese de remediere, permite perpetuarea efectelor și evitarea controlului real în ipoteza unui control întemeiat pe acte primare dovedit falsificate;

- omisiunile normative ale Codului fiscal privind drepturile terților/vizaților indirect, accesul la informație-probă și regimul controlului repetat/rectificării în caz de fals dovedit conform art. 361 din Codul penal al actelor primare utilizate la control.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere, sesizarea reclamanților Gherman Ion, Gherman Pavel și Gherman Ana, copia acțiunii de contencios administrativ și copia cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunţarea Curţii Constituţionale asupra excepţiei de neconstituţionalitate se amână pledoariile.

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

Judecătorul Ina Pruteanu

Copia corespunde originalului.
Judecătorul Ina Pruteanu